

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

OBOR: ostatní společenskovední obory

ČÍSLO: 22

NÁZEV PRÁCE: **PRŮZKUM HRÁDKU BUŠTĚHRAD**

JMÉNA AUTORŮ: Tomáš Petráček, Marcel Tomášek

IV. ročník

Gymnázium Hořice

Kraj Východočeský

Místo zpracování: Hořice 1989/1990

Jméno konzultanta: PhDr. Jiří Kalferst

T.Petráček–M.Tomášek

PRŮZKUM HRÁDKU
BUŠTĚHRAD

OBSAH

1. Úvod
2. Literatura
3. Časová lokalizace
4. Amatérské výzkumy
5. Zánik hrádku – historická poznámka
6. Popis lokality hrádku
7. Přírodní podmínky a popis okolí hrádku
8. Popis nálezů
9. Závěr
10. Seznam citací
11. Literatura o Buštěhradu
12. Další literatura
13. Seznam zkratk
14. Komentář k mapám
15. Komentář k fotopříloze

1. Ú V O D

Stejně jako ve většině oblastí Království českého byl i na Hořicku vyvinut systém kolonizačních hrádků a tvrzí. Ve většině případů se jednalo o jednoduché tvrze, případně hrádky. Z těchto hrádků se však do dnešní doby zachovalo, v alespoň trochu více znatelném stavu, nevelké množství. Tvrze na vesnici byly většinou po svém zničení či opuštění rozebírány vesnickým obyvatelstvem a v mnoha případech byla později lokalita využívána zemědělsky. Jindy byly naopak plochy bývalých tvrzí nebo hrádků zastavěny / tvrz v Hořicích v P./, někde se zachovalo sklepení / Miletín /. Nejlépe znatelnými jsou dnes zbytky hradů a tvrzí, jejichž lokalita nebyla později využívána ani zemědělsky ani nebyla zastavěna, Ať už proto, že byly více vzdálené od osídlených míst, nebo proto, že byly v nevýhodných a nedostupných terénních situacích. Často se zachovaly v lese, který vznikl po jejich opuštění nebo spustnutí. Je zřejmé, že oba způsoby se nejčastěji kombinovaly.

Do této skupiny hrádků, které se zachovaly v podobě výrazných valovitých útvarů, patří i hrádek jenž se stal objektem zkoumání této práce.

Zhruba 2 km východně od Hořic, na levém břehu říčky Bystřice, na cestě od mlýna Beránkovského jsou patrné zbytky hrádku nazývaného Buštěhrad. V literatuře i v obecném podvědomí je znám ještě pod názvy Pustohrad a Puštěhrad. Původní název hrádku není doložen. Existuje hypotéza o názvu Březovice. V další části práce je nazýván Buštěhrad.

Nedaleko od hrádku, na pravém břehu říčky Bystřice, leží ves Svatogothardská Lhota. Přímé okolí hrádku je značně pozměněno těžbou pískovce, která se zde prováděla na přelomu 19. a 20. století. Vlastního hrádku se však tyto práce podstatným způsobem nedotkly. Hrádek byl přesto poškozen. Především byl rozebírán na stavební kámen. Tomu nasvědčuje, jak terénní situace tak neobvykle velké množství kamene, použitého při stavbách ve Svatogothardské Lhotě a v druhé blízké vsi Doubravě.

Přestože o hrádku nejsou takřka žádné historické zprávy, uchovává se v širokém povědomí hořického obyvatelstva.

Jak je dále v textu rozvedeno, jde o typ hradu s plášťovou zdí. Tento typ je v Čechách nepochybně vzácný. Vyskytuje se především na Moravě a v severním Rakousku. Kromě Buštěhradu je v severovýchodních Čechách znám pouze hrad Lanšperk u Ústí nad Orlicí. Tento fakt a nález bíle malovaného střepu / viz kapitola Časová lokalizace / činí tento hrádek výjimečným v hořickém regionu a přitažlivým pro archeology i amatérské badatele.

Citelnou je absence práce, která by shrnula a vyhodnotila dosavadní znalosti o tomto hrádku. Tato práce je pokusem zaplnit tuto mezeru.

V první řadě se pokouší shromáždit údaje o Buštěhradu, které jsou publikovány v odborné literatuře. S využitím těchto poznatků a s pomocí datování archeologických nálezů bylo možno určit pravděpodobnou dobu trvání hrádku - vznik a zánik.

Dalším problémem, který se práce pokusila osvětlit jsou okolnosti zániku a funkce hradu.

Vzhledem k ohrožení zbytku hrádku amatérskými akcemi je práce doplněna kompletní dokumentací, popisem hrádku a geodetickým plánem /vyhotoveným teodolitem půjčeným z KMVČ z HK/. Popis a geodetický plán jsou podkladem pro pravděpodobné určení původního půdorysu hrádku.

2. LITERATURA

Základní přehled o Buštěhradu lze nalézt v knize A. Sedláčka „Hrady, zámky a tvrze Království českého“, kde je charakterizována poloha a stav hradu v době, kdy shromažďoval /A. Sedláček/ materiál k napsání svého přehledu „Ode mlýna Lhotského chodívá se k němu starodávnou cestou, která před samým hradištěm ve dvě se rozděluje na jedné straně po bývalém náspu za hradem zase se spojuje. Příkop široký, avšak již zanesený a jako hradiště borovým a křovím porostlé zavírá je na všech stranách. Kde se dotčené cesty za hradem scházejí, byl příjezd ke hradu, totiž kamenná cesta do příkopu povydaná . na jejíž konec spouštěl se z hradu zvoditý most. Tento byl ve čtverhranné věži, skrz níž byl příjezd, jak svědčí ještě zbytky dveří. Zatím jest na všech stranách kromě jednoho kousku zdi zavřené. Zdi všude 2x hrubě stavěny jsou na rubu i líci z velikých kamenů mezi něž sypáno drobné i malinké kamení a prolíváno maltou. Nikde není známky po tesání, spíše se shledává, že se kladivem zbytečně vypukliny zarážely a jakýsi takýsi rovný povrch vytvořil. Tvar hradiště jest nepravidelný a některé rohy nezavírají se branou ostrou nýbrž táhlým obloukem. Při bývalé bráně jest hojnost usazeniny hliněné, napolo zcela vypálené nebo ve škvár slité. Hojně hřeby svědčí, že se stěny a krov věže zřítily, když snad věž shořela, čemuž by spečená hlína nasvědčovala. Kusy uhlí, ano i několik metrů dlouhé trámy na úhel spálené těž tu nalezeny. Také památky po obyvatelích se tu našli. Mimo několik malých podkov, přástev, předmětů železných nalezeny tu kamének na vřetánka, dva skleněné kroužky, kus skla jako z lampičky, kostěný hřeben po obou stranách zubatý, několik hrotů ze střel a dva groše, z nichž jeden z dob krále Václava pocházející, svědčí, že všechny starožitnosti zde nalezené z doby krále tohoto / 1378 – 1419 / pocházejí. Hojně se tu nacházelo střepin z nádob velice baňatých, urobených z hlíny pískem promíchané a zřídka docela propálené. Období jich primitivní skládají se z čar kolem nádoby vodorovně nad sebou, z bodů v řadách často na způsob s píly dvakrát i třikrát kolem nádoby tažených. Šipky nalezené jsou, čtyřhranné, opatřené dole krátkými slabšími bodci, jimiž se do dřeva zasazovaly. Svrchní část hradu byla bezpochyby ze dřeva a podobně byl příbytek srouben.“

Dále uvádí lidovou pověst: vázící se k Buštěhradu a informaci o predikátu Tasu z Březové z r. 1318. K statí je připojen plán hrádku, který se dnes jeví jako nepřesný. Není pochyb o tom, že je stranově obrácený, což způsobilo řadu faktických chyb v pozdějších publikacích.

Základní informaci o hrádku publikuje i A. Cechner: Buštěhrad, hrádek u Březovic též zvaný, jest bývalá tvrz v lese se půl hod. východně od Hořic. Zbyla z ní pouze obdélné tvrziště s příkopy a valy s sporými zbytky zdí / půdorys tvrziště v hradech a zámcích 7. , 132 /.

Významným autorem písem o Buštěhradu je kustod Vlastivědného a Muzejního spolku v Hořicích František Pokorný. Po prozkoumání rukopisů F. Pokorného bylo zjištěno, že dodal podkladové materiály A. Sedláčkovi i A. Cechnerovi. To potvrzuje E. Zwiefelhofer ve svém článku „Za kustodem Fr. Pokorným“. Konečně dlužno poznamenati, že napsal statí, neb dodal materiál o hořickém okresu do Sedláčkových Hradů a zámků / popis Buštěhradu s půdorysem tvrziště / a Cechnerova Soupisu památek.“ 3

František Pokorný také vyhotovil seznam nálezů z Buštěhradu, který je uveřejněn ve „Zprávě Archeologického a Muzejního spolku v Hořicích a činnosti spolku za r. 1887, 1888, 1889 / viz kapitola „Popis nálezů“. / V dnešní době se žádný z těchto nálezů v Městském muzeu v Hořicích nezachoval, tak aby se dalo s určitostí tvrdit, že se jedná o nálezy z daného seznamu. Buštěhrad je zmiňován i v článku „Archeologické procházky po okolí Hořického“, „I náš Buštěhrad v lese nade mlýnem“ Beránkem“ jest tvrzí, jež zašla asi v husitských válkách, nalezeny pražské groše Václava III, vlastně IV.“ 4

Krátkou zmínku nacházíme také v stati „Postup kolonizace v okrese hořickém „,

Buštěhrad se znovu objevuje v článku „Přehled nálezů a vykopávek „: „ 1906: V lese Buštěhradě při kácení stromů našel dělník Dresler z Březovic hrníček a v něm v pytlíku asi 100 kusů mincí stříbrných a 3 zlaté. Prof. Smolík v Praze mince určil a vybral některé pro Prahu, některé získány pro nás. „ 5

Tento nález registruje také Ě. Nohejlová – Prátová v knize „Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezku, III.“ : „ Březovice, okr. Hořice, Objev: 1906, v lese „Buštěhrad“, v nádobě, Uloženo: po r. 1532, Obsah: 100 zl. a stř. mincí 14. - 16. stol., z nichž byly zachyceny 3 mince: Čechy, Karel IV., pr. Groš /1/, Vladislav II., pr. Groš /1/, Gdanskó / Zikmund I., groš 1532/“ 6

Vzhledem k době uložení pokladu je tento údaj méně významný. V tomto roce byl již hrádek nejspíše zaniklý.

Problematickou Buštěhradu se v souvislosti s výskytem hradů s plášťovou zdí a bíle malovanou keramikou v Čechách zabývá ve svých článcích „ K výskytu bíle malované keramiky v Čechách „

/ A – H 5/80 / a „ K problematice počátků hradů s plášťovou zdí v Čechách „ /A – H 5/83/ T. Durdík. Ve své populární publikace „ České hrady „ se zmiňuje o Buštěhradu / pod názvem Puštěhrad / :

„ Jiným takovým vzácným typem, tentokrát přeneseným snad z Moravy, je hrad s plášťovou zdí. Hlavní tíha obrany leží na mohutné a vysoké obvodové hradbě. K ní se zevnitř přikládají obytné stavby, které jsou však nižší, a proto při pohledu zvenčí nejsou patrné. Takovým to bezvěžovým hradem byl zřejmě Lanšperk nad Orlicí nebo Pustohrad u Hořic.“ 7

I když v předchozím článku o hradech s plášťovou zdí v popisu lokality charakterizuje stavbu věžovitěho charakteru v severovýchodní části hrádku, zde se přiklání k názoru, že hrad žádnou věž neměl. Pro tu však svědčí velké množství zde nalezené mazenice. Na základě tohoto nálezu lze předpokládat poslední hrázděné patro věže.

T. Durdík také napsal zprávu pro AÚ ČSAV o svém povrchovém průzkumu / provedený 27. 3. 1975 /. V této zprávě i v článku o hradech s plášťovou zdí popisuje terénní situaci v lokalitě hrádku a datuje své nálezy. Rovněž se vyjadřuje k údajům publikovaných A. Sedláčkem. Článek doplňuje krokovaným terénním náčrtem a dokumentací některých nálezů keramiky, které sám sebral. O tomto povrchovém výzkumu informuje též zpravodaj KMVČ 1/76 „ Doubrava / o. Jičín / - Průzkum středověkého hradu v poloze „Pustohrad“ nebo Buštěhrad. Areál hradu je zalesněn, jsou znatelné valy a kamenné zdivo. „ 8

V roce 1976 následoval průzkum provedený J. Frolíkem a J. Kalferstem, který přinesl kromě jiných i nález bíle malovaného střepu / viz kapitola „ Časová lokalizace“ /. : „ 1976 – Kultura : Středověk – lok: Zříceniny hradu Buštěhradu. – Okol: Sběr J. Frolík a J. Kalrerst. – Nález: Střepy /M.J, zlomek zásobnice a i bíle malovaný střep, kosti, mazenice, uhlíky./ 13. století. – Ulož: U autora zprávy. – Komentář: Nález bíle malovaného střepu dokládá tuto keramikou i ve východních Čechách. –

J. Frolík“ 9

Ve slovníkové publikaci „ Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezku VI. „, vydané v roce 1989 je uvedena obecná informace o Buštěhradu / pod názvem Pustohrad/. Autoři vycházející z knihy A. Sedláčka a ze zprávy T. Durdíka. Proto došlo k chybě v interpretaci Sedláčkova plánu. Nevědíc o tom, že plán je stranově obrácený, dávají průjezd do hrádku do jihozápadně položené věžovité budovy.

Buštěhrad je také zmiňován v knize „ Umělecké památky Čech III.“, „Pustohrad / Jičín /, Zřícenina hradu zachov. ve zbytcích zdiva, příkopů a valů.

3. ČASOVÁ LOKALIZACE

Nejstarší datace pochází z roku 1318 a je spojena s predikátem Tasa z Březové, kterému přisuzuje i hrádek Buštěhrad, který považuje za totožný s hradem Březovice. Tento název vyvozuje z blízkosti říčky Březovice, vsi Březovice a Lhotky Březovské. / dnes Svatogothardská Lhota /. Toto popírá A. Profous, který tvrdí, že pro říčku Březovice nebyl název doložen. Hypotézu o to, že hrádek vlastnili Tas a Rubín z Březové přijímají i autoři publikace „ Hradý, zámky a tvrže v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“, „ Na hradě sídlili z nedalekých Březovic Tas a Rubín z Březovic, připomínání v roce 1318. **11** K tomuto se staví kriticky T. Durdík, který namítá: „ Je jasné, že z pouhého predokátu nelze usuzovat na typ a podobu sídla, které se mohlo v dané lokalitě nacházet. Z tohoto důvodu je nutné k Sedláčkově hypotéze zaujmou značně rezervovaný postoj. **12**

Další časový údaj náleží k roku 1365, kdy Jakub z Hořic odkázal svým synům Svatomírovi a Hynkovi svůj majetek: „ R. 1365 1. října:“ Svatomír a Hynek synové Jakuše z Hořic přiznali před úředníky Pražskými při deskách, že od jmenovaného Jakuše přijali dědictví v Radíkovcích celou ves, v Želach celou ves v Hvozdnici, tři kopy grošů ročního platu, při městě Hořicích dva díly města a ve Lhotě Březovské dva díly, v Březovicích na čtyřech mlýnech se dvorem poplužním, s tvrzemi, polemi, lukami, lesy, potoky, rybníky“. **13** F. Pokorný předpokládá, že mezi tvrže patřil Buštěhrad.

K upřesnění doby zániku hradu přispívá nález groše z období vlády Václava IV., který signalizuje, že byl přinejmenším na přelomu 14. - 15. století obýván. Aby byla upřesněna celková doba trvání hrádku bylo nutno využít archeologických nálezů.

Keramiku uloženou v městském muzeu v Hořicích datovali pracovníci AO KMVČ v Hradci Králové PhDr. J. Sígla a PhDr. J. Kalferst.

Soubor 2/ 87 - 14. - 15. století

Soubor 5 / 87 - 14. století

Soubor 6 / 87 - 14. století

Soubor 7 / 87 - 14. století

Soubor 8 / 87 - pol. 13. - 14. stol.

Soubor 9 / 87 - 14. století

Soubor 10/87 - 15. / 14. století

Keramický materiál nalezený autory a datován do 14. století.

Ze stejné doby pochází nálezy T. Durdíka, získané povrchovým průzkumem provedeném 27. 3. 1975 na žádost MěNV Doubrava.

Pro určení doby vzniku byl důležitý nález bíle malovaného střepu / J. Kalferst aj. Frolík – 1976/. Jediná dosud zjištěná v Čechách výrobní bíle malovaná keramika je v Lubné u Rakovníku v západních Čechách. Odtud zasahuje bíle malovaná keramika na plzeňsko a do oblasti pražské. Ojediněle se objevuje i severozápadních / Tachov /, severních / Ralsko / a severovýchodních / Buštěhrad / Čechách. Všechny známé nálezy jsou datovány od počátku 13. stol. Do poloviny 14. století.

Z uvedených údajů lze předpokládat, že hrádek existoval od poloviny 13. století do počátku 15. století.

4. AMATÉRSKÉ VÝZKUMY

Pokusy o výzkum Buštěhradu byly zaznamenány už na konci první poloviny 19. století. Iniciátorem těchto výkopů byl profesor J.L. Jandera. O průběhu průzkumu informuje dopis Jana Vopršálka J.L. Janderovi z roku 1834: „Podle nalezených zbytků základu zdí stávala tu větší budova / tvrz / nebo hrádek to sotba byly, poněvadž leží pod vrchem, takže by mohli býti tehdejšími houfnicemi zničeny /. Vypravuje se, že obraz sv. Gottharda nalézající se v tvrzi, přenesen byl do kostela na Gothardě u Hořic. Tvrz byla zničena ohněm. Fokazuje to spálená malta. Kopali jsme tu a přišli jsme na zbytky kuchyně, kde nalezeno uhlí a popel. Na tomto místě bylo mnoho kaménků, vykopávky šli pomalu, celkem nalezeno několik kostí, u kuchyně našel Váš bratr kovové kroužky spirálovité, rezaté, snad z nějakého drahocenného náradí, ozdobné střípky skla, snad z lampy, konečně podkovu. Studenti odkryli díru, nebo klenbu, ale neopatrností kopání se klenba sesypala. Z dalšího padání a dunění usoudili jsme sklep. Majitel lesa V. Knoizet ze Lhoty slíbil, že v kopání se může pokračovat. Další výzkum přinesl řadu nálezů. Významným badatelem byl Kustot hořického archeologického a Muzejního spolku F. Pokorný. Spolu s W.Karažejem zde vykopali materiál, který se však do dnešní doby nezachoval. Příčinou toho byla jeho náhlá smrt, protože F. Pokorný byl jediný inventarizátor muzejních sbírek. Velká část materiálů pocházející z různých lokalit se navzájem promíchala a je dnes takřka nepoužitelná. Důležitým nálezem F. Pokorného je pražský groš z doby Václava IV.

Další pokus o výzkum provedla s negativním výsledkem skupina členů Svazu České mládeže za vedení zástupců hořického muzea v roce 1946.

Kromě těchto rozsáhlejších a organizovaných akcí probíhaly po celé 20. století amatérské průzkumy menšího rozsahu. Právě nálezy z těchto výzkumů tvoří dnešní fond městského muzea v Hořicích. Nelze určit, zda tyto materiály byly nalezeny při povrchovém sběru, ale podle velikosti keramických úlomků lze odhadovat, že byly získány neodbornými vkopy.

Nebezpečí poškození hrádku těmito narušeními je vysoké. Tito amatéři naruší terénní situaci a často ani nezaregistrují keramický materiál, který vykopou. V současné době jsou na hradu patrný tři vkopy.

5. ZÁNÍK HRÁDKU - HISTORICKÁ POZNÁMKA

V dubnu 1423 se vydal Žižka spolu s dalšími husitskými vůdci na výpravu zboží Čeňka z Vantenberka. Husitská vojska měla v řadách nižší šlechtu ve východních Čechách nemalou podporu. Na Jičínsku a podkrkonošské oblasti měl v důsledku manského systému oporu Čeněk z Vantenberka. Žižkova vojska stejně jako vojska Čeňka z Vantenberka se po řadě manévřů střetla u Hořic. Zde byla na vrchu sv. Gottharda svedena bitva. Jsou uváděna různá data konání bitvy 20., 23., 26., 28. 4. 1423.

O průběhu bitvy nejsou žádné ověřené zprávy. Nejznámější je interpretace bitvy ze „Starých letopisů českých“. Ta však napadá a zpochybňuje, co by snadné vítězství husitů P. Černaj. Ten předpokládá, že bitva byla typickým urputným středověkým střetnutím dvou armád, při kterém se válečné štěstí přiklonilo na stranu husitů.

Nedaleko od prostoru konání bitvy leží přes řeku Bystřici Buštěhrad. Kolem hrádku, jak lze předpokládat, vedla komunikace / na obou stranách údolí řeky jsou znatelné úvozy /. Tato komunikace pravděpodobně vedla po nejmírnější východní straně svahu až na vrch, kde probíhala bitva.

Je nutno přihlídnout i k výjimečnosti Buštěhradu v hořickém regionu. Je možné, že i v této době byl majitelem hrádku člověk s rozsáhlými kontakty po Království českém.

Zničení hrádku se mohlo stát důležitým předpokladem ke svedení bitvy. Aby mohl Žižka vést bitvu bez nebezpečí ozbrojeného výpadu do svých zad od místní šlechty, jež dokonale znala zdejší terén a měla tudíž dobré podmínky k použití různých prostředků k boji, musel toto riziko snížit alespoň likvidací nejbližších potenciálních zdrojů nebezpečí.

Toto mohla být příčina zániku hrádku.

Hrádek mohl ovšem zaniknout i v období krátce po bitvě, tak jako se to stalo v tvrzi Kozojedy, kam se uchýlila část poraženého vojska panské jednoty.

Husitská vojska vedená Žižkou se pohybovala v našem regionu na počátku roku 1424, kdy ničila tvrze Jana Černína.

Žižka se v souvislosti s vojenskými událostmi pohyboval v blízkosti hrádku dvakrát krátce po sobě. Během obou tažení zničil řadu tvrzí, jež nebyly často z vojenského hlediska významné. Zdá se, že předpoklad A. Sedláčka o zničení hrádku husity je pravděpodobný.

6. POPIS LOKALITY HRÁDKU

Popisů hrádku bylo vypracováno několik. Většina vychází z popisu uvedeného v Sedláčkových „Hradech, ... IV. „ Tento popis však neodpovídá dnešní situaci. Novější charakteristiky publikoval T. Durdík: „ Celý areál obíhá okružní příkop, v čelní části značně zanesený a na ostatních stranách značně posunutý do svahu. Zde byl před ním vyhozen ještě val. Do čelního příkopu z areálu hradu vystupuje poměrně mohutná čtverhranná, snad mladší a patrně věžovitá stavba. Do dnes se zachovala v podobě valovitých útvarů. Vlastní obvod hradu / s výjimkou popsání stavby / je nepravidelný, pětiúhelný. Obvodová, z lomového kamene na maltu zbudovaná hradba je s výjimkou dvou nevelkých úseků zachována v podobě výrazného valového tělesa. Zhruba ve středu čelní fronty dispozice je v tomto valovitém útvaru patrná propadlina, zhruba proti níž míří val nasypáný od vnější brány příkopu asi do jeho poloviny. Její datování však bez výzkumu není jasné. **15** Totéž uvádí ve zprávě pro AÚ ČSAV.

V dnešní době je situace hrádku zhruba taková to. Vlastní areál hradu obíhá příkop. Obranná funkce příkopu byla zesílena valy nakupenými před příkopem. Severně od hrádku se val změnil v cestu. Jako stezka je využívána i dolní pasáž valu. Právě v západní části dolní pasáže hrádku je val ukončen, pravděpodobně erozí půdy v pozdější době. Výškový rozdíl mezi příkopy a valy se neustále snižuje. Zdi hrádku se zachovaly jako výrazné valovité útvary. Zdivo je odkryto pouze v podobě recentních narušení na vnitřní straně jižní části hradeb. V těchto narušeních je patrna silná spáleništní vrstva s množstvím mazanice.

Vlastní objekt hrádku nebyl velkých rozměrů. Hrádek měl pravděpodobně nepravidelný zhruba obdélníkový půdorys. Z obvodové hradby zbyla východní a jižní část se zbytky západní a severní části. Roh východní a severní části hradeb je zesílen stavbou věžovitého charakteru. Proti této stavbě je nakupen terénní útvar, pravděpodobně nájezd. Lze předpokládat, že věž sloužila jako brána. Některé rohy hrádku zřejmě nebyly ostré, ale byly zaobleny. Ve vnitřním areálu nejsou patrné zbytky kamenných staveb. Jedinou takovou stavbou byla kromě věže a obvodových zdí zeď, která půlila hrádek severovýchodním směrem. Uprostřed této zdi je přerušení, pocházející možná z doby pozdějších výzkumů. Lze předpokládat, že tato vnitřní zástavba nebyla v původní podobě hrádku tak výrazná, ale vynikla teprve snižováním výšky obvodových zdí.

Ze síly těchto zdí a neexistence dnes znatelných zbytků obydlí lze usuzovat, že se jedná o hrad s plášťovou zdí / stejně hrádek zařazuje T. Durdík /. Veškerá nástavba se realizovala roubenými či hrázděnými lehkými konstrukcemi. Tomu odpovídá i množství mazanice. Hrázděné bylo i poslední patro věžovité budovy.

Severně od vnitřní zdi a nad západní hradbou je plocha, která je položena výše než okolní paty hradeb. Jedná se pravděpodobně o výsypku jalové zeminy z okolních lomů z období přelomu 19. - 20. století, kdy se zde těžil pískovec. Tomu nasvědčují i dva nájezdy směrem do cesty, vytvořené pravděpodobně také v době těžby. Je možné, že sloužily již dříve, v době, kdy se hrádek stal zdrojem stavebního kamene pro obyvatele okolních vsí.

Dá se předpokládat, že se jednalo o malou a úspornou formu typu hradu s plášťovou zdí. Tento typ je v severovýchodních Čechách vzácný.

7. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY A POPIS OKOLÍ HRÁDKU

Podloží v lokalitě hrádku představují vrstvy druhohorních usazenin / střední až vrchní turon /. Na vrstvy rozpadlých pískovců nasedá půda slabě podzolovaného charakteru. Průměrné roční srážky dosahují hodnot 650 mm a průměrná roční teplota je 8 stupňů. Oblast v níž jsou zbytky hradu je mírně vleklá, s mírnou zimou a má vrchovinový charakter.

Lokalita se nachází na rozhraní společenstev acidofilních doubrav / *Quercion rubari - petrae* a dobohabrových hájů / *Curpinion betuli* /. V jižní části lokality přechází jehličnatý les / smrk stepilý – *Picea excelsa* / v les listnatý, tvořený habrem obecným / *Carpinus betulus* / , břízou bradavičnatou / *Betula verrucosa* /.

Reliéf v okolí hrádku je velmi silně ovlivněn lidskou činností. Výrazným útvarem je v tamní situaci úvoz jdoucí od „Beránkova mlýna“. Úvoz dlouhý zhruba 150 m sloužil na konci minulého století jako komunikace k odvozu pískovce, získaného v okolních lomech. Zřejmě však sloužil i v dávější minulosti k transportu stavebního materiálu ze zbytků Buštěhradu. Není vyloučeno, že se jedná o původní komunikaci z doby existence hrádku. Úvoz pokračuje na druhé straně údolí, kde stoupá šikmo do svahu vrchu sv. Gottharda.

Na jihovýchod od hrádku je mnoho nerovností a asi 100m tímto směrem existuje několik starých lomů, částečně zasypaných, a dobře viditelnými, popraskanými, pískovcovými stěnami. Severně od těchto míst vede lesní cesta směřující k Buštěhradu a procházející po zbytcích horního valu zaniklého hrádku a odděluje ho od další velmi členité situace severně od hrádku. V tomto místě tvoří křižovatku a s cestou vedoucí od lomu „Vlčí skála“, a vsí Doubrava. Ramena této křižovatky svírají prostor, ve kterém leží nejhlubší lom ve sledované lokalitě.

8. POPIS NÁLEZŮ

První popis zaevidovaných nálezů pochází od F. Pokorného: „ 582/524: Tři hroty k šípu nalezené na Buštěhradě; 585: Hrot střely zvané „ zápalná „, ve formě půlměsíce též odtud; 586: Kostěný hřeben; 587: Nůž s kostěnou střenkou; 589/601: Věci železné, kroužky, přezky, klíny a pod.: z Buštěhradu; 602: Kus velikého okřínu hliněného; 603/610: Kusé nádoby a střepiny, úška nádob apod.; 611/613: Skleněné věci na Buštěhradě nalezené; 614: Sbírka: střepiny nádob s různými ozdobami; 615/616: Sbírka kostěných věcí, chrupů zvířecích, zubů apod.; 617: Snůžka věcí železných, hřebů kusů železných apod.; 618: Ukázky mazaniny v různém stupni žárem propálené; 619/624: Různě předmět, brousek, kámen ze vřetýnka, část shořelého trámu, cihla a pod. z Buštěhradu „, **16** Tyto nálezy však není možno ve sbírkách Městského muzea v Hořicích v P. přesně určit.

T. Durdík publikoval v článku „ K výskytu hradů s plášt'ovou zdí „, popis materiálu, „ který sám našel / Tabulka č.5 / „ Z profilu východního velkého narušení se podařilo získat soubor nálezů, tvořený 118 keramickými fragmenty, zlomkem železného klíče s kroužkem sklovité hmoty. Z keramických tvarů zcela převládá hrnec, zastoupená je i poklice nebo zvoncovitá miska, kterou však reprezentují pouze 3 střepy. Okraje hrnců /obr. 3 - A/ přísluší 10 typům. Typ 298 zastupují 3 zlomky, ostatní po jednom kuse. Zdobené střepy /obr. 3 - c / se podařilo získat ve větším množství, sice 48 jedinců. Většina / 37 ks / přísluší dekoru 1, sedm zlomků dekoru 136 a konečně 4 střepy zastupují typ 17. U pěti zlomků dna je možno pozorovat stopy podsýpky a obvodové lišty. Prakticky celá produkce byla obtáčena / u části souboru není technologie makroskopicky rozlišena / a makroskopicky ošetřena, beze zbytku oxidačně vypálená. Ve zbarvení převládají tmavě hnědé až šedé tóny, vyskytuje se i béžová a červenavé odstíny. Tři okrajové zlomky shodných technologických vlastností / obr. 3 - B, 1,2 / zastupují buď poklice nebo kónické misky. Bližší rozlišení pro fragmentárnost materiálu není možná, pouze fragment č. poř. 117 přísluší spíše misce.“ **17**

Obdobné vlastnosti má soubor nálezů J. Frolíka aj. Kalfersta, který je výjimečný bíle malovaným střepem. Tyto nálezy jsou uloženy v Arch. ústavu v Praze.

V městském muzeu v Hořicích je uložen soubor nálezů, který byl shromážděn amatérskými badateli.

Ve sbírkách KMVČ v Hradci Králové je uložen pouze jediný nález z Buštěhradu. Je to železný hrot k šípu - p. č. 208/84. / Tabulka č. 5/1 /

Protože keramický materiál z hořického muzea nebyl dosud popsán, je práce doplněna o tuto dokumentaci. Typické střepy jsou nakresleny v příloze / Tabulky č.6 -19 /. Nejzajímavější nálezy jsou zdokumentovány ve fotopříloze.

Soubor 2/87- 14. - 15. stol. / výkop Růžička, Hašek – 1942 /

1. Typ., b. šedá, tvrdě pálený, malá síla střepu, okraj jednoduchý - slabě rozšířený, povrch hladký
2. Typ., b. tmavě hnědá, tvrdě p., střední síla, stř., okraj ovalený s vnitřním prožlabením, povrch zdrsňelý
3. Typ., b. okrová, tvrdě p., menší síla stř., s vnitřním prožlabením, pov. zdrsňelý
4. Typ., b. béžová, středně tvrdě p., střední síla stř., okraj jednoduchý, pov. hladký - zbytky glazury poznámka: novověký střep
5. Typ., světle hnědé, měkce p., střední síla stř., okraj ovalený s vnitřním prožlabením, pov. zdrsňelý, pozn. červeně malovaný, alespoň ze 2 střepů
6. Typ., b. hnědá, středně, tvrdě p., střední síla stř., okraj vytažený - okruží s výrazně zesílenou válcovitou horní částí, spodní strana ostra, pov. zdrsňelý
7. Typ., b. hnědá, tvrdě pálený, střední síla stř., okraj ovalený, pov. hladký
8. Typ., b. hnědá, cihlová, tvrdě p. , malá síla stř., okraj vytažený - okruží s rozšířenou horní plochou, dovnitř zešíkmenou, pozn. červeně malovaný
9. Typ., b. šedá, tvrdě p. , střední síla stř. okraj vytažený okruží s rozšířenou horní plochou s vnější rovnou zdobenou, pov. drsný
10. Typ., b. světle hnědá, středně tvrdě p. střední síla stř., okraj římsovitý s konvexní vnitřní plochou, pov. hladký, pozn. zlomek nádoby složený ze 3 střepů opatřený výlevkou pravděpodobně konvice s třmenovým uchem s trubkovitou nálevkou
11. Typ., b. světle hnědé, tvrdě p., malá síla stř., okraj vytažený s vnitřním prožlabením, pov. mírně zdrsňelý
12. Typ., b. cihlová, tvrdě p. velká síla stř., okraj zaoblený, jednoduchý, pov. hladký
13. Typ., b. hnědá, tvrdě p., střední síla stř., okraj ovalený s vnitřním prožlabením, pov. zdrsňelý
14. Typ., b. hnědá, středně tvrdě p., střední síla stř., okraj jednoduchý s vnější plochou oblou, pov. hladký
15. Typ., b. hnědá, tvrdě p., střední síla stř., okraj vytažený s vnitřním prožlabením, pov. mírně zdrsňelý
16. Typ., b. cihlová, měkce p., střední síla stř., okraj jednoduchý rovně seříznutý, pov. hladký
17. Typ., b. cihlová, tvrdě p., malá síla stř., pov. zdrsňelý
18. Typ., b. světle hnědá, středně tvrdě p., malá síla stř. pov. zdrsňelý, pozn. červeně malovaný
18. b. cihlová, měkce p., pov. hladký
24. b. cihlová, měkce p., pov. hladký
25. b. světle hnědá, tvrdě p., pov. zdrsňelý
21. b. hnědá až černá, středně tvrdě p., pov. hladký
22. b. světle hnědá, tvrdě p., povrch hladký
- 23., 24., 25. b. šedá, tvrdě p., pov. hladký

Nález 3 /37

Zlomek zpracovaného pískovce / viz fotopříloha ú

Výkop Hyzer, Růžička - 1942

Povrch zčernalý / rozměry 8,5 +5 cm /

Soubor 9/87 – 14. stol. / odevzdal Milan Najman z HK /

1. Typ., b. hnědá až béžová, tvrdě p., okraj jednoduchý zaoblený, pov. zdrsňelý / Tabulka č. 13/19 /
2. b. cihlová, tvrdě p., pov. hladký
3. b. cihlová - hnědá, tvrdě p., pov. hladký
4. b. béžově - hnědá, středně tvrdě p., pov. hladký
5. b. béžová až bílá, tvrdě p., pov. hladký
6. b. cihlová, měkce p., pov. hladký
7. b. cihlová, středně tvrdě p., povrch hladký
8. b. cihlová, měkce p., povrch hladký
9. zbytek železného předmětu

Soubor 5/87 – 14. stol. / sběr 1917 /

1. Typ., b. hnědá, středně tvrdě p., malá síla stř., okraj vytažený ostře seříznutý zdobený, pov. zdrsňelý / Tabulka č. 14/20 /
2. Typ., b. cihlová, středně tvrdě p., malá síla stř., okraj ovalený s konvexní vnitřní plochou, pov. zdrsňelý / Tabulka č. 14/21 /
3. Typ., b. cihlová, středně tvrdě p., střední síla stř., okraj ovalený s vnitřním prožlabením, pov. zdrsňelý / Tabulka č. 14/22 /
4. Typ., b. šedá, tvrdě p., střední síla stř., okraj členěný dovnitř zesílený, pov. zdrsňelý / Tabulka č. 15/23 /
5. Typ., b. šedá, tvrdě p., střední síla stř., okraj ovalený s vnitřním prožlabením, pov. zdrsňelý / Tabulka č. 15/24 /
6. Typ., b. bílá, středně tvrdě p., pov. drsný, pozn. kachel
7. Typ., b. cihlová, středně tvrdě p., pov. zdrsňelý
8. Typ., b. šedá, tvrdě p., pov. zdrsňelý

Soubor 10/87 - 15/14. stol. / předali F. Junek, J. Doležal / / předali 1966 /

1. Typ., b. hnědá až béžová, měkce p., střední síla stř., okraj vytažený okružím s vnitřním prožlabením s vnější plochou rovnou, pov. hladký / Tabulka č. 16/28 /
2. Typ., b. cihlová, tvrdě p., pov. hladký
3. b. šedá, středně tvrdě p., pov. hladký, pozn. ucho nádoby
4. b. šedá, pov. drsný, měkce p., pozn. beztvářá hmota
5. zbytek železného předmětu

Soubor 6/87 - 14. stol. / sběr J. Vrabec, R. Jenšovský, J. Vendler - 1966 /

1. Typ., b. hnědá, středně tvrdě p., střední síla stř., okraj jednoduchý rovně seříznutý, pov. zdrsňelý / Tabulka 16/29 /
2. b. hnědá až béžová, tvrdě p., pov. hladký
3. b. béžová až cihlová, tvrdě p., pov. hladký
4. b. hnědá až šedá, tvrdě p., pov. drsný

5. b. béžová, tvrdě p., pov. hladký
6. b. béžová až bílá, tvrdě pálený, pov. drsný
7. b. šedá, tvrdě pálený, pov. drsný
8. byly nalezeny 3 zvířecí kosti

Nález 4677/ zaevidován do nálezů z Buštěhradu ze starších sbírek /

Přeslan, barva cihlově hnědá / Tabulka č. 16/30 - fotopříloha /

Nález 604 / tento nález se dostal do sekce Buštěhrad v pozdější době ze starších sbírek /.

Barva oranžová, tvrdě pálený, okraj vnitřně zesílený, povrch drsný, střední síla střepu.

Poznámka: pravděpodobně kahan. / Tabulka č. 16/31- fotopříloha /

Soubor 4/87 - / fotopříloha /

Zbytky železných předmětů silně zkorodovaných.

Soubor 8/87 - pol. 13. - 14. stol. / sběr 13. 6. 1966 /

1. Typ., b. cihlová, středně tvrdě p., střední síla stř., okraj vytažený a okruží s vnitřním vyžlabením - vnější plocha rovná zdobená vroubkováním, pov. zdrsňělý
/ Tabulka č. 17/32 /
2. Typ., b. cihlová, středně tvrdě p., střední síla stř., okraj jednoduchý zaoblený, pov. zdrsňělý
/ Tabulka č. 17/33 /
3. Typ., b. cihlová, měkce p., střední síla stř., okraj vytažený dovnitř zesílený, pov. zdrsňělý
/ Tabulka č. 17/34 /
4. Typ., b. cihlová, středně tvrdě p., malá síla stř., pov. hladký, / Tabulka č. 17/35 /
5. Typ., b. cihlová, měkce p., malá síla stř., pov. zdrsňělý, / Tabulka č. 17/36 /
6. barva cihlová, středně tvrdě p., pov. zdrsňělý
7. b. cihlová, středně tvrdě p., pov. zdrsňělý
8. , 9., 10., b. hnědá, tvrdě p., pov. hladký
- 11., 12., 13., 14. b. cihlová, středně tvrdě p., pov. zdrsňělý
- 15., 16. b. šedá, středně tvrdě p., pov. hladký
17. b. šedá, měkce p., pov. hladký
18. b. šedá, tvrdě p., pov. hladký
- 19., 20. b. cihlová, středně tvrdě p., pov. zdrsňělý
21. b. cihlová, měkce p., pov. hladký
- 22., 23. . b. cihlová, měkce p., pov. zdrsňělý
24. b. světle cihlová, pov. hladký, tvrdě p.
25. b. cihlová, středně tvrdě p., pov. zdrsňělý
26. b. hnědá, středně tvrdě p., pov. hladký, pozn. slepený ze dvou částí

Soubor 7/87 - 14. stol. / předali F. Junek a J. Doležal - 21. 5. 1965 /

1. Typ., b. okrová, tvrdě p. střední síla stř., okraj vytažený a okruží s vnitřním prožlabením - vnější plocha oble prožlábnutá, pov. hladký / Tabulka č. 18/37 /
2. Typ., b. okrová, tvrdě p. malá síla stř. okraj vytažený, s vnitřním prožlabením - vnější plocha oble prožlábnutá, pov. hladký / Tabulka č. 18/38 /
3. Typ., cihlová, tvrdě p. střední síla stř., okraj jednoduchý vodorovně plochý zaoblený, pov. zdrsňělý / Tabulka č.18/39 /
4. Typ., b. cihlově hnědá, tvrdě p. střední síla stř., okraj jednoduchý vodorovný plochý, rovně seříznutý, pov. drsný / Tabulka č. 19/40 /
5. Typ., b. okrová, tvrdě p. střední síla stř., okraj vytažený a okruží s vnitřním prožlabením, hrana mezi vnější a spodní plochou sátrá, pov. hladký
6. b. cihlová, měkce p., pov. zdrsňělý
7. b. cihlová, měkce p., pov. zdrsňělý
8. b. cihlová, měkce p., pov. drsný
9. „10. b. cihlově hnědá, tvrdě p., pov. zdrsňělý
- 11.,12. b. hnědá, měkce p., pov. zdrsňělý
13. b. šedá až černá, tvrdě p., pevný drsný

Keramika nalezena autory – 14. století

1. Typ., b. hnědá až béžová, středně tvrdě p., stř. silný, pov. zdrsňělý, / Tabulka č.19/42 /
- 2., 3. b. světle béžová, tvrdě p., menší síla stř. pov. mírně zdrsňělý, pozn. Červeně malované / Tabulka 19/43,44/
4. b. hnědá, tvrdě p., pov. zdrsňělý
- 5., 6 b. šedá, tvrdě p., pov. zdrsňělý
- 7., b. cihlová, měkce p., pov. mírně zdrsňělý
- 8., 9. b. cihlová, měkce p., pov. mírně zdrsňělý
- 10., 11. b. cihlová, tvrdě p., pov. zdrsňělý

Pozn. Úlomky dna nádoby

9 . Z Á V Ě R

V práci jsou zahrnuty veškeré údaje o Buštěhradu, které byly v odborné literatuře publikovány. Mnoho informací se tímto způsobem získat nedala. Některé byly dokonce zavádějící, například informace o nález pokladu, který byl uložen po roce 1532. Ale i tento údaj vypovídá o tom, že Buštěhrad nadlouho po svém zpustnutí přitahoval pozornost.

Při určení časové lokalizace doby trvání hrádku jsme provedli syntézu listinných pramenů a literatury, avšak hlavním pramenem byla datace keramického materiálu uloženého v Městském muzeu v Hořicích v Podkrkonoší a v Národním muzeu v Praze. Na základě těchto údajů jsme vznik hradu určili do období od poloviny do konce 13. století a jeho zánik do doby husitských válek, to znamená 20. léta 15. století.

K vzniku hradu se váží i skutečnosti, které činní tento hrad jak v našem regionu, tak v celých severovýchodních Čechách výjimečným. Typ hradu, vyšší technologická náročnost vzhledem k okolním tvrzím a hradům a nález bíle malovaného střepu jsou fakta, na základě nichž lze předpokládat, že zakladatel a první majitel hrádku nebyl řadovým příslušníkem nižší šlechty, ale přinejmenším zemanem s rozsáhlými kontakty po Království českém. Tomu nasvědčuje i velký počet skleněných střepů.

Co se týče problematiky funkce hradu v hořickém regionu, lze předpokládat, že hrad byl typem kolonizačního hradu, který náležel snad ke vsi Březovice či k Svatogotthardské Lhotě.

Zánik hradu, jak již konstatovala kapitola „Zánik hrádku - historická poznámka“ nastal pravděpodobně vlivem válečných událostí v okolí Hořic v P., hlavně u příležitosti bitvy u Hořic v dubnu 1423, Vzhledem k tomu, že husité bojující na vršku sv. Gottharda směrem k jihu a západu museli chránit svůj týl a eliminovat eventuální hrozbu z posádek hradů ležících východně od bojiště.

S ohledem na to, že dosud nebyl hrad vyměřen, byl vyhotoven s pomocí teodolitu geodetický plán. K plánu patří i rozsáhlý popis hrádku. Dispozice hrádku se na základě dnešního stavu a geodetického plánu jeví jako nepravidelná, i když si zachovává celkově obdélníkový půdorys. Na plánu je také zřetelně vidět stavbu věžovitého charakteru v severovýchodní části hrádku. Geodetický plán a popis hrádku jsou důležité pro ohrožení zbytků hrádku amatérskými výzkumy.

Práce je doplněna úplnou dokumentací středověké keramiky a dalších předmětů, které jsou uloženy v Městském muzeu v Hořicích. Obsahuje také dokumentaci nejzajímavějších nálezů T. Durdíka, které byly publikovány. Dokumentaci kompletuje jediný předmět uložený ve sbírce K MVČ v Hradci Králové. / železný hrot šípu / a soubor nálezů keramiky, získaných povrchovým sběrem autory této práce. Tato keramika, která je dosud v držení autorů, bude ve sbírkách Městského muzea v Hořicích v Podkrkonoší.

Odpovědi na otázky, které jsme se pokusili vyřešit, může dát teprve celkový archeologický výzkum, který by si Buštěhrad nepochybně zasloužil. Takový výzkum pravděpodobně nebude v dohledné době uskutečněn.

Buštěhrad také tvoří neodmyslitelnou součást regionálního historického povědomí v hořickém regionu, přestože většina obyvatelstva nezná ani přesnou polohu hrádku.

Domníváme se, že práce je dostačujícím podkladem pro další výzkumy a je schopna podat informace neznalým obyvatelům daného regionu.

ZVLÁŠTNÍ PODĚKOVÁNÍ PANU JIŘÍMU KALFERSTOVI, PODĚKOVÁNÍ TAKÉ PATŘÍ PANÍ VĚŘE ŠTĚPÁNOVÉ ZA JEJICH ČAS, PRÁCI A ENERGII.

10. SEZNAM CITACÍ

1. - Sedláček, A. 1887: Hrady, zámky a tvrze Království českého V., Praha, str. 131.
2. - Cechnar, A. 1909: Soupis: památek historických a uměleckých okresu Nová Paka, Hradec Králové, str. 52.
3. - Zwiefelhofer, K. 1927: Za kustodem Františkem Pokorným, 40 let Archeologického a Muzejního spolku v Hořicích v Podkrkonoší, Hořice, str. 14.
4. - Pokorný, F. 1903: Archeologické procházky po okolí hořickém, Katalog výstavy českého severovýchodu v Hořicích, Hořice, str. 167
5. - Čech. J. 1947: Pamětní list 60 let muzea Hořice, Hořice, str. 13.
6. - Nohejlová - Prátová, E. 1957: Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezku III., Praha. str.11
7. - Durdík, T. 1984: České hrady, Praha, str. 98
8. - Vokolek, V. - Sigl, J. 1976: Záchranné výzkumy a terénní průzkumy 1975, Zpravodaj KMVČ 76/III., Hradec Králové, str. 22.
9. - Kol., 1981: Výzkumy v Čechách: 1976 -77, AÚ ČSAV, Praha.
10. - Poche, E. 1980: Umělecké památky Čech P/Š, PRAHA, str. 192.
11. - Kol., 1989: hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezku VI., Praha, str. 405.
12. - Durdík, T. 1980: K počátkům výskytu hradů s plášťovou zdí v Čechách, Archeologia - histirica 5/83, Brno, str. 252.
13. - Pokorný, F.,: Dějiny města Hořic, rukopis uložený v Měst. Muzeu v Hořicích v P.
14. - Jandera, J. L.: Poznámky k dějinám města a panství Hořice, rukopis - 71. sešit, uloženo v OA Jeřice.
15. - Durdík, T. 1980 : K počátkům výskytu hradů s plášťovou zdí v Čechách, A - H 5/83, Brno, str. 261.
16. - Pokorný, F. 1898: Zpráva Archeologického a Muzejního spolku o činnosti spolkové ze r. 1887, 1888, 1889, Hořice, str. 16.
17. - Durdík, T. 1980: K počátkům výskytu hradů s plášťovou zdí v Čechách, A -H/5 /83/,Brno, str. 262-263.

12. DALŠÍ LITERATURA

- Čornaj, P. 1985: Tajemství českých kronik, Praha.
- Menclová, D. 1966: Děvičky, Brno
- Menclová, D. 1972“ České hrady I., Praha.
- Miškyška, J. 1966: Geobotanická mapa ČSSR, Praha.
- Nekuda, V. - Reichartová, K. 1968: Středověká keramika v Čechách a na Moravě, Brno.
- Profous, A. 1947. Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny I., Praha
- Smetánka, Z. 1987: Hledání zmizelého věku, Praha.
- Šimák, J. 1938: Středověká kolonizace v zemích Českých, České dějiny I., Praha.
- Šrám, V. 1904: Paměti městečka Smidar nad Cidlinou, Hradec Králové.
- Válek, Z. 1964 : Půdy Východních Čech, Praha.

13. SEZNAM ZKRATEK

- KMVČ – Krajské muzeum východních Čech
- HK – Hradec Králové
- Okr., o - okres
- Okol.- okolnosti
- Ulož.- uloženo
- Stol.- století
- AÚ ČSAV – Archeologický ústav československé akademie věd
- A – H – Argeologia – Historica
- MNV – Místní národní výbor
- OA – Okrasní archív
- Inv. Č. – inventární číslo
- Typ – typický
- b. – barva
- p. – pálený
- pov. - Povrch
- stř.- střep

14. KOMENTÁŘ K MAPÁM

Tabulka č. 1 - zachycuje polohu zbytků hrádku Buštěhradu na mapě, měřítko 1 : 5 000.

Tabulka č. 2 - znázorňuje rozložení půdních typů v hoříckém regionu. Mapa - Válek Z. 1964. Měřítko 1 : 6666,7.

Tabulka č.3 - geobotanická mapa hořicka. Z této mapy je patrné, že zbytky hrádku leží v místě rozhraní společenstev acidofilních doubrav a dubohabrových hájů. Měřítko 1 : 1666,7.

15. KOMENTÁŘ K FOTOPŘÍLOZE

Fotografie č. 1 - ukázky keramiky ze souboru 2/87.

Fotografie č. 2 - ukázky keramiky ze souboru 2/87.

Fotografie č. 3 - ukázky keramiky ze souboru 10/87 a přeslen / nález 4887 /.

Fotografie č. 4 - zbytky železných předmětů - soubor 4/87.

Fotografie č. 5 - ukázka keramiky ze souboru 5/85.

Fotografie č. 6 - ukázka keramiky ze souboru 5/85.

Fotografie č. 7 - zlomek opracovaného pískovce - 3/87.

Fotografie č. 8 - snímek narušené stratigrafické situace východní části hradeb.

Fotografie č. 9 - detailní pohled na odhalené zdivo v místě narušené situace z předešlého snímku.

Fotografie č. 10 - obdobné narušení v nejhlubší části vnitřního areálu hrádku.

Fotografie č. 11 - snímek odhaleného zdiva v severovýchodní části hradeb.

Fotografie č. 12 - detailní narušení ve východní části vnitřního hrádku.

Fotografie č. 13 - pohled na zbytky vnitřní zdi dělicí hrádek. Pohled z dolní hradby.

Fotografie č. 14 - pohled ze hřbetu zbytku vnitřní zdi východním směrem na místo jejího přerušení.

Fotografie č. 15 - focení ze stejného místa, ale západním směrem.

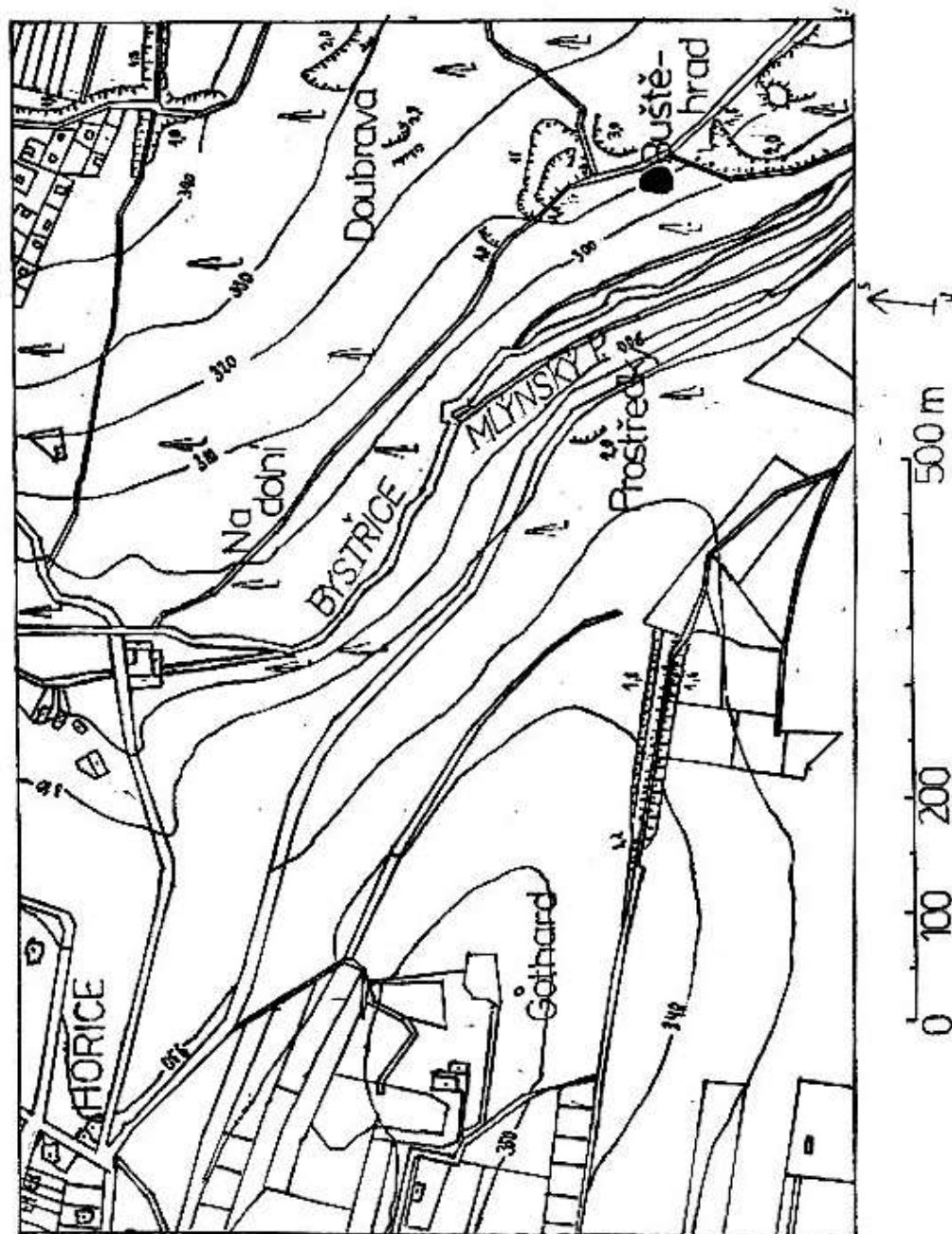
Fotografie č. 16 - pohled ze západní části hradeb do vnitřního areálu.

Fotografie č. 17 - tentýž pohled.

Fotografie č. 18 - snímek přerušení vnitřní zdi fotografovaný ze severu.

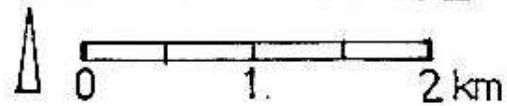
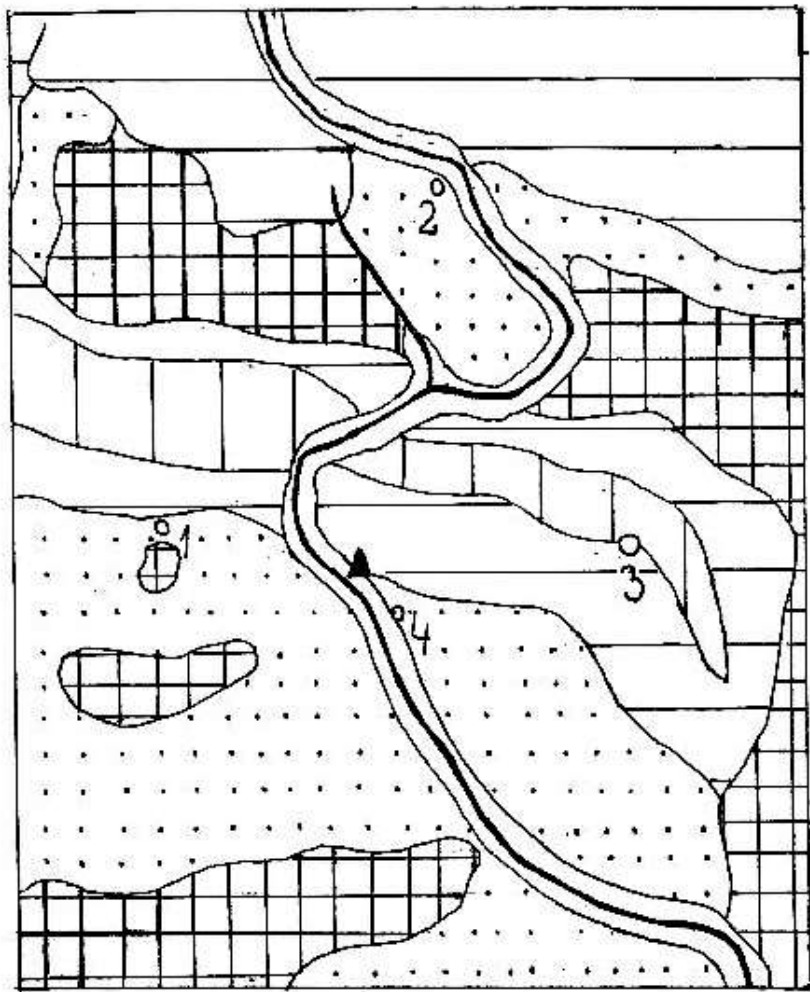
Fotografie č. 19 - fotografie vlastního hrádku fotografovaná z cesty.

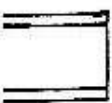
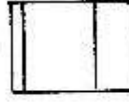
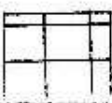
Tabulka č.1

Tabulka č.2

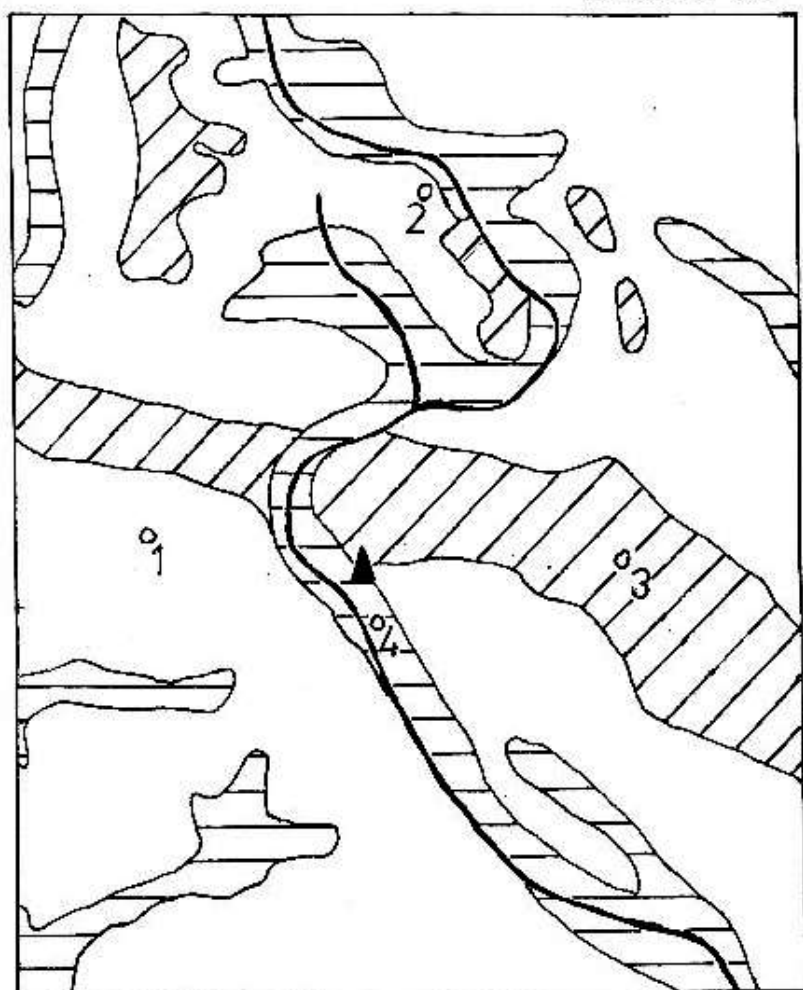
uštěhrad
 loříce
 Miletín
 Boháňka
 Řezovice

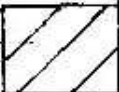

 slabě podzolované půdy	 boroviny
 hnědozemní středo- evropské půdy	 středně podzolované půdy
 rendziny	 sluviální půdy

Tabulka č.3

Buštěhrad
Hořice
Miletín
Boháňka
Březovice

- acidofilní doubravy
- luhy a olšiny
- dubo-habrové háje

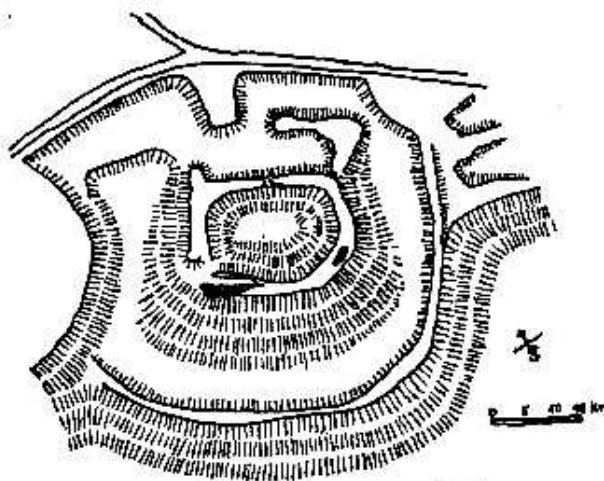
TABULKA Č.4

1.

SEČLÁZEK V. 131

2.

TERENNÍ NÁČRT

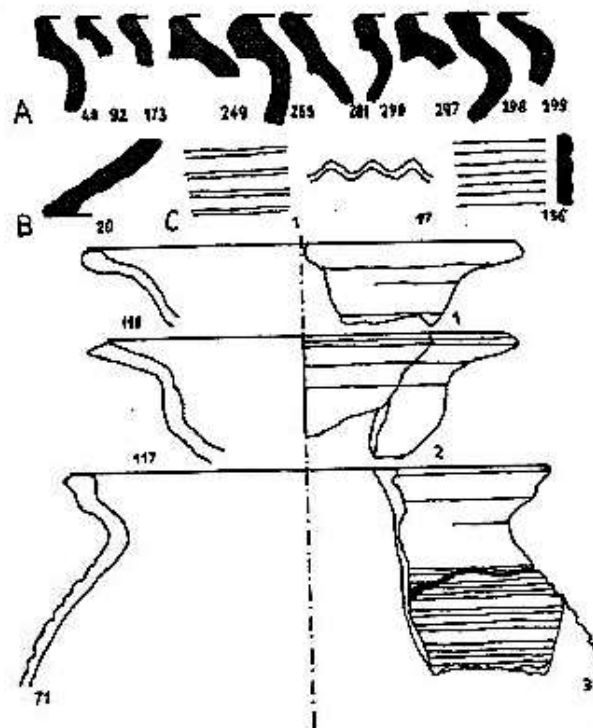
MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA Č. 5

1.

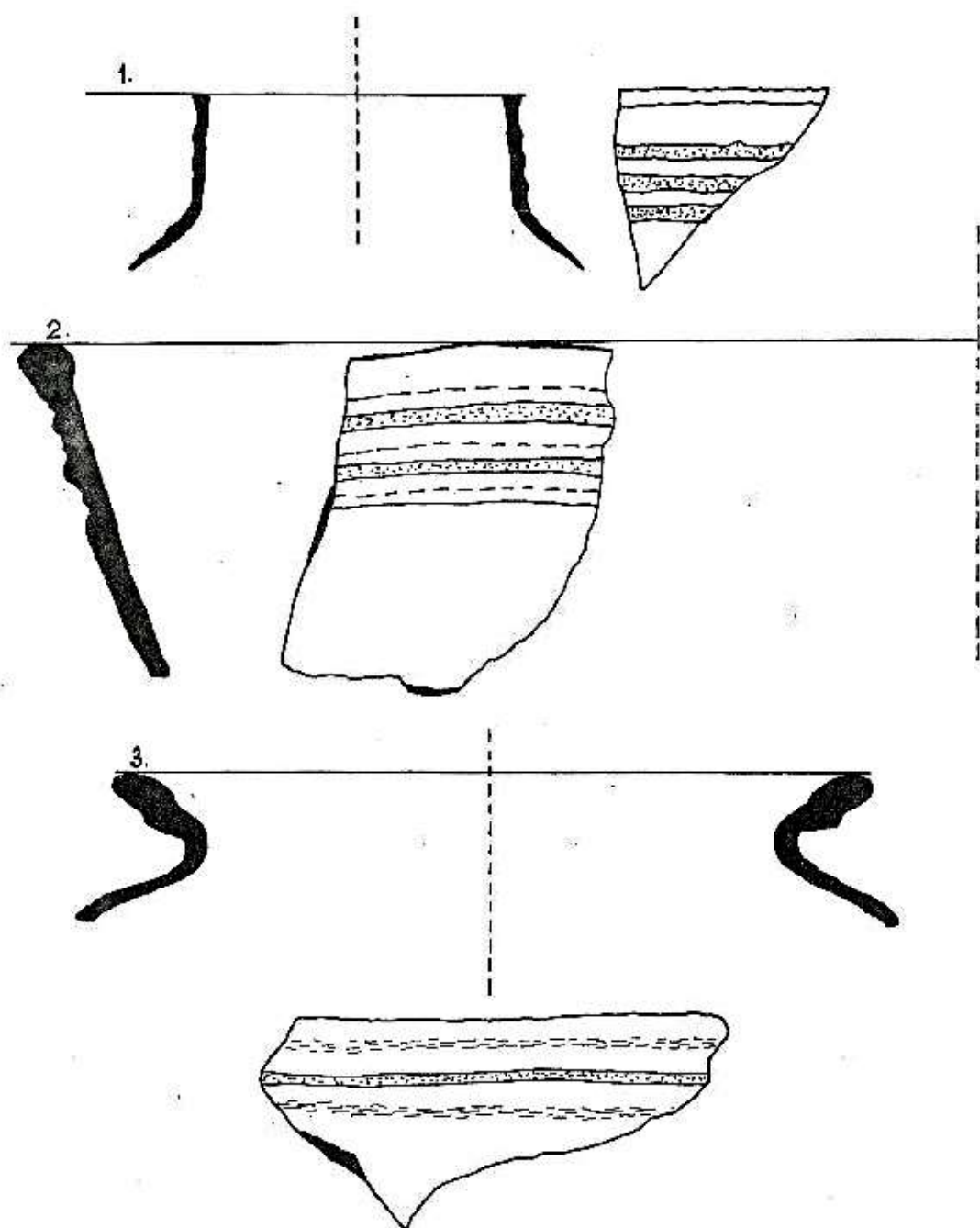

2.

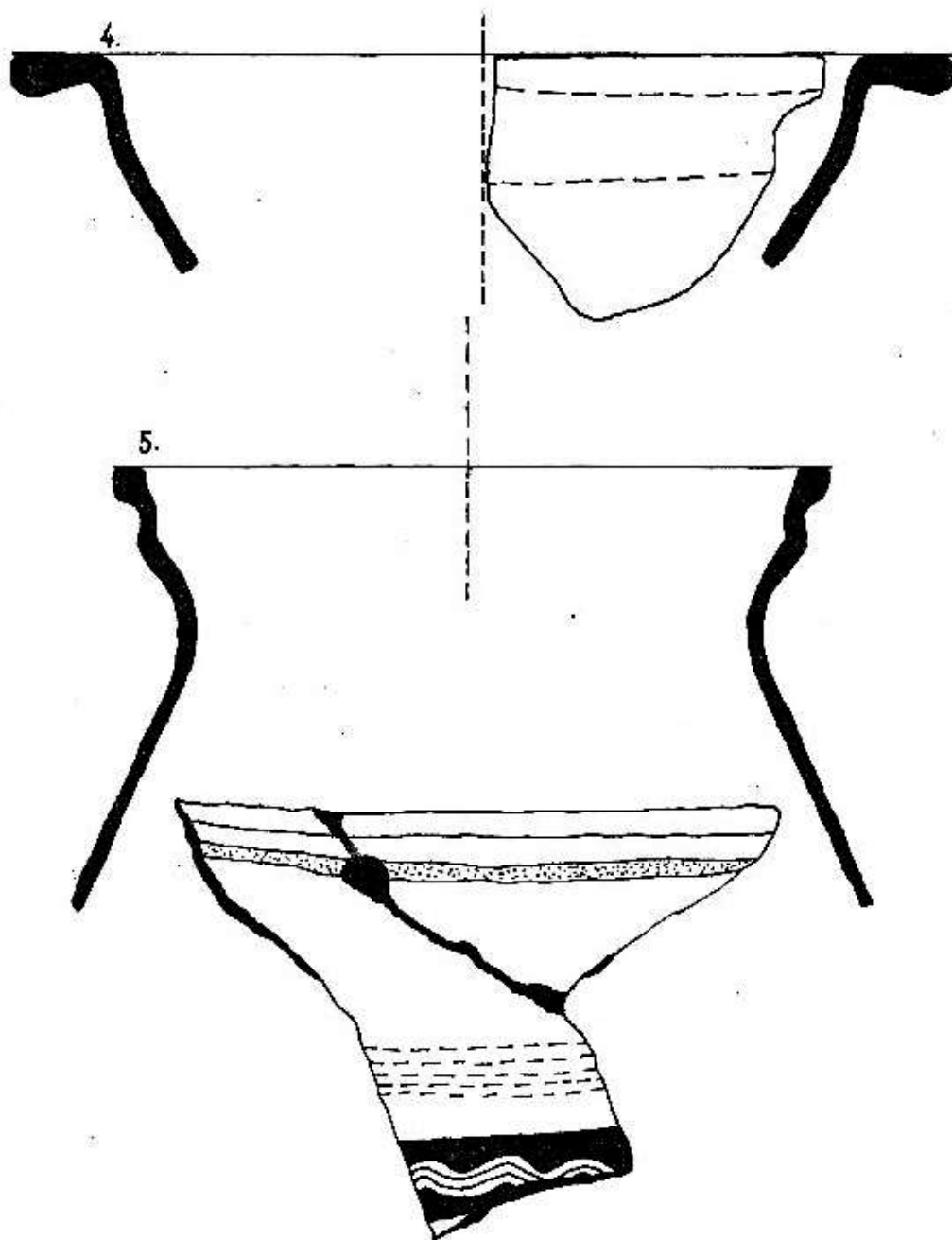
MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA Č. 6

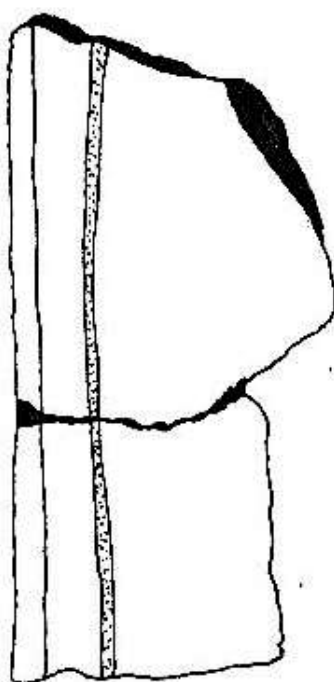
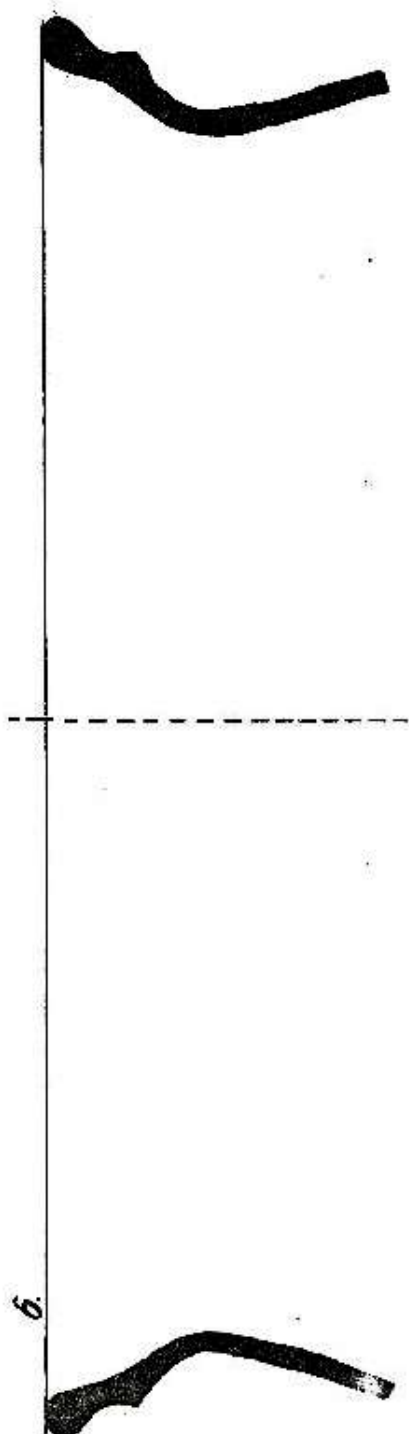
MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA Č:7

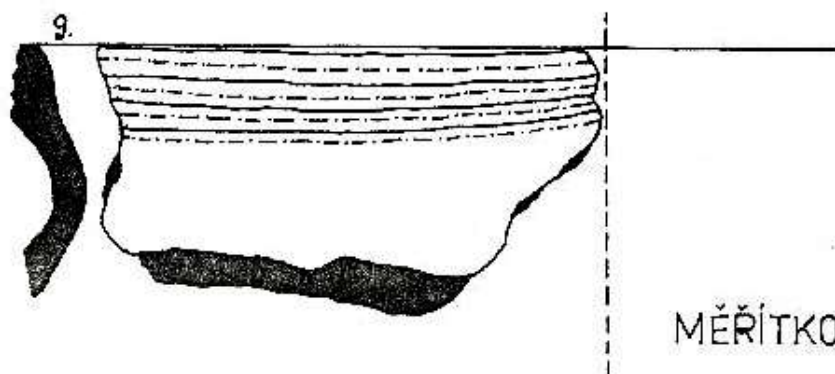
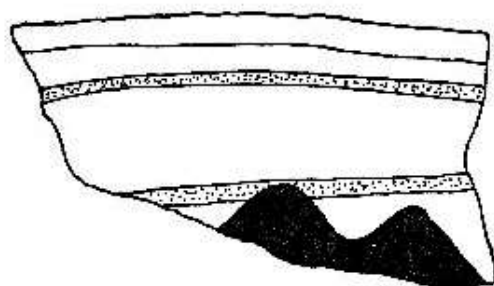
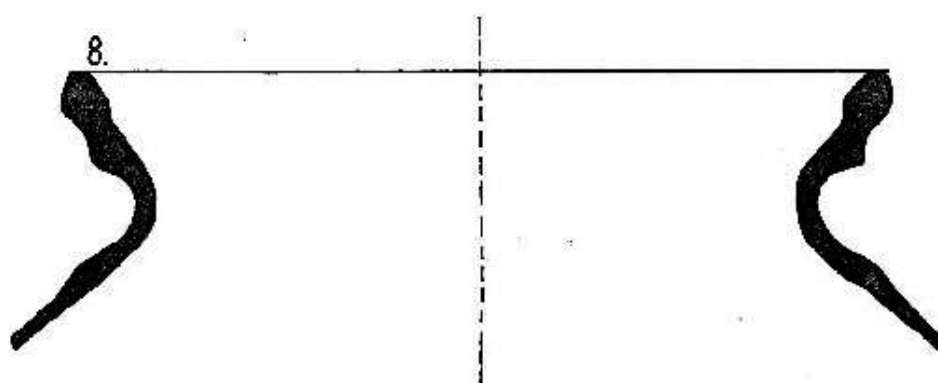
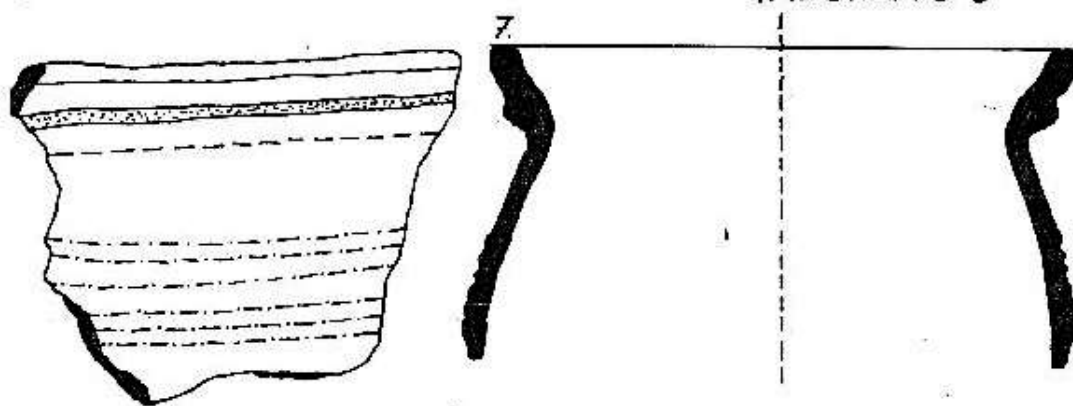
MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA Č:8

MĚŘÍTKO 1:1

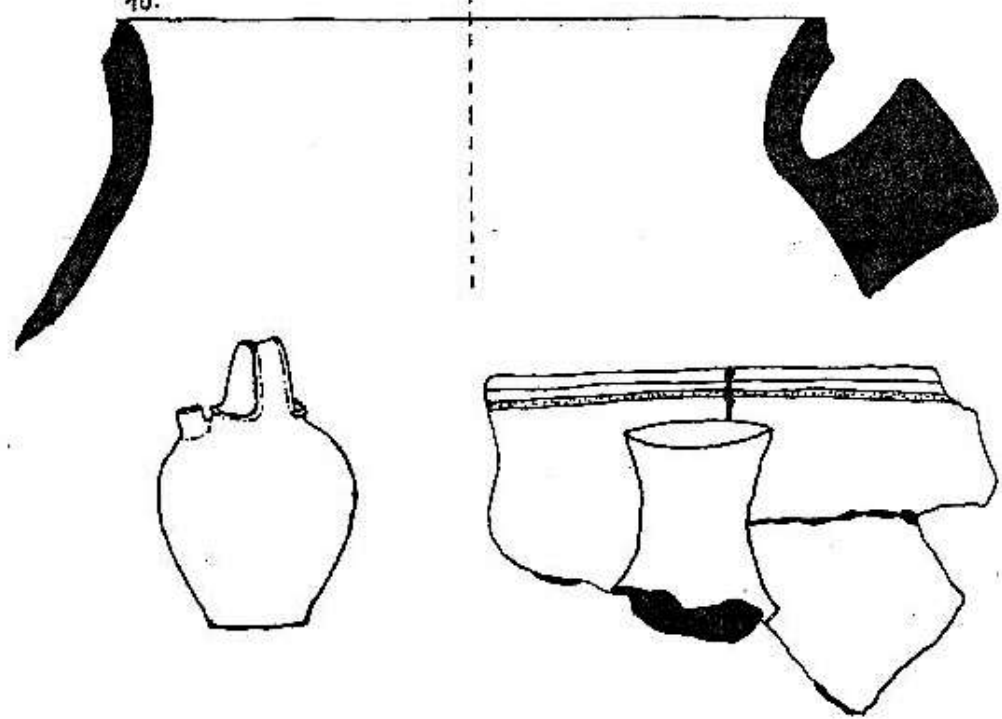
TABULKA Č. 9

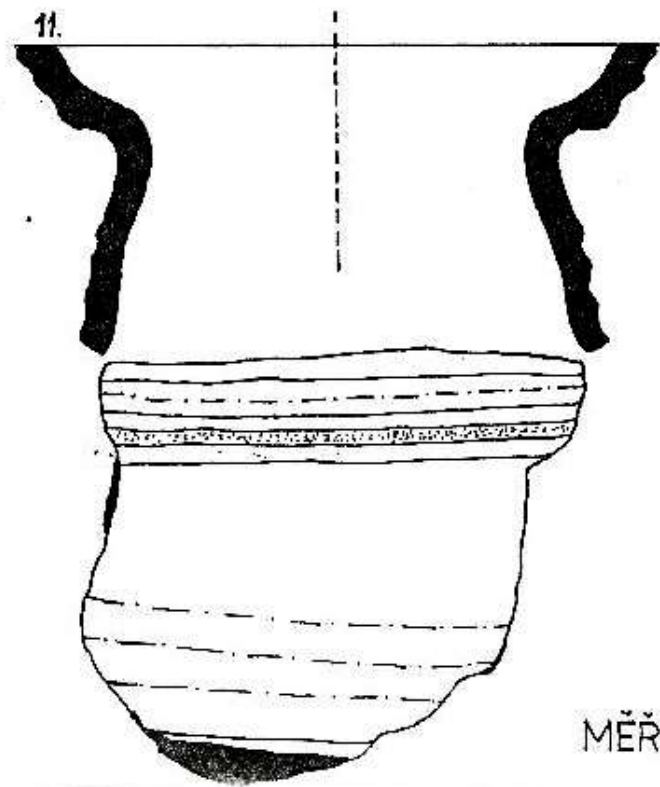
MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA č. 10

10.

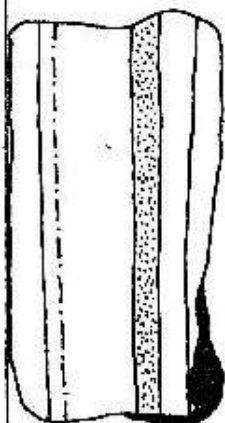
11.

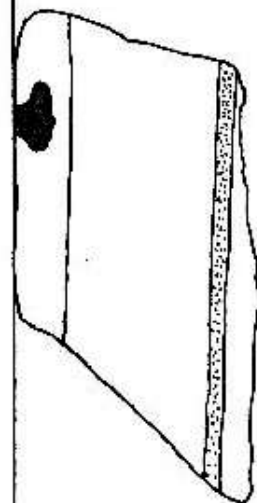
MĚŘÍTO 1:1

TABULKA Č. 11

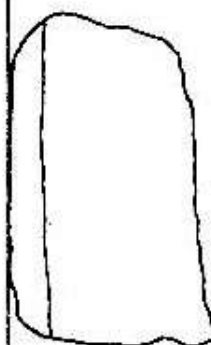
42.

43.

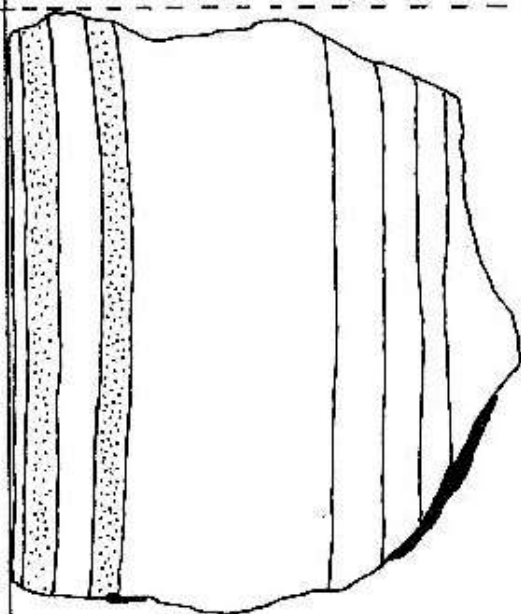
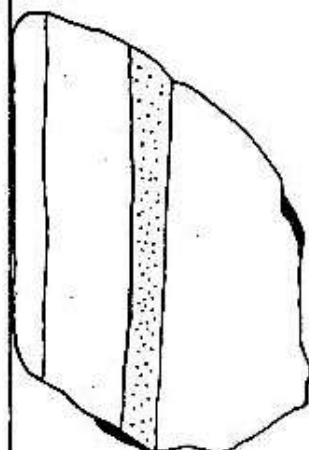

44.

MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA Č. 12

45.

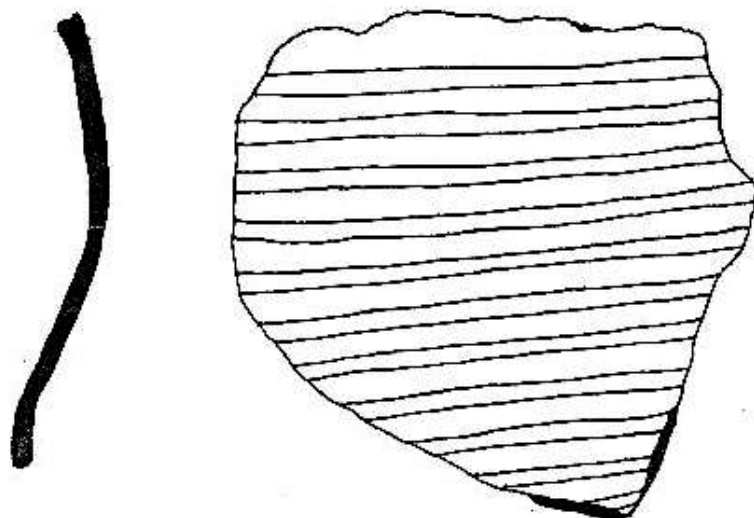
46.

MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA Č.13

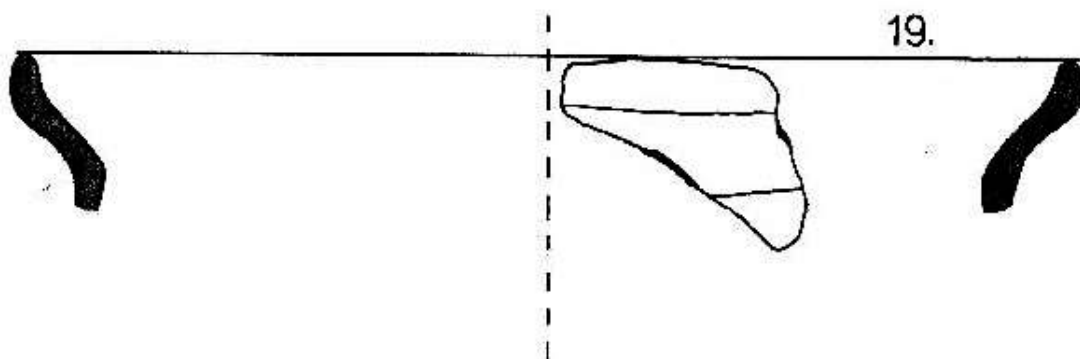
17.

18.

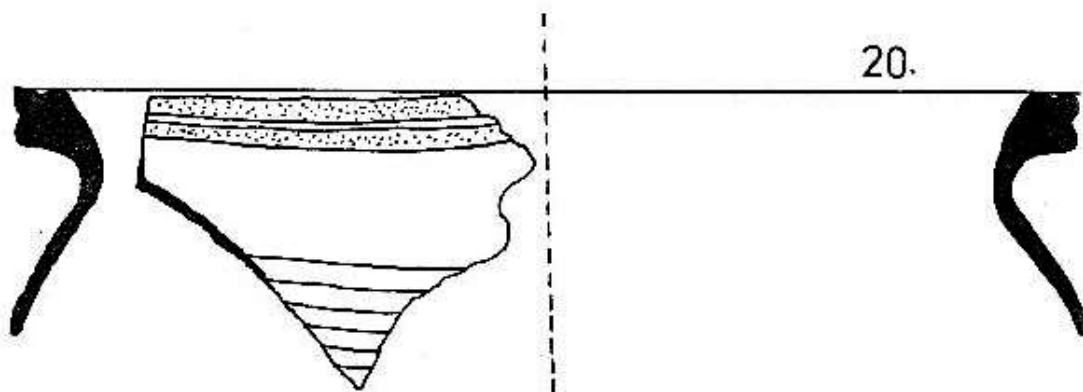
19.

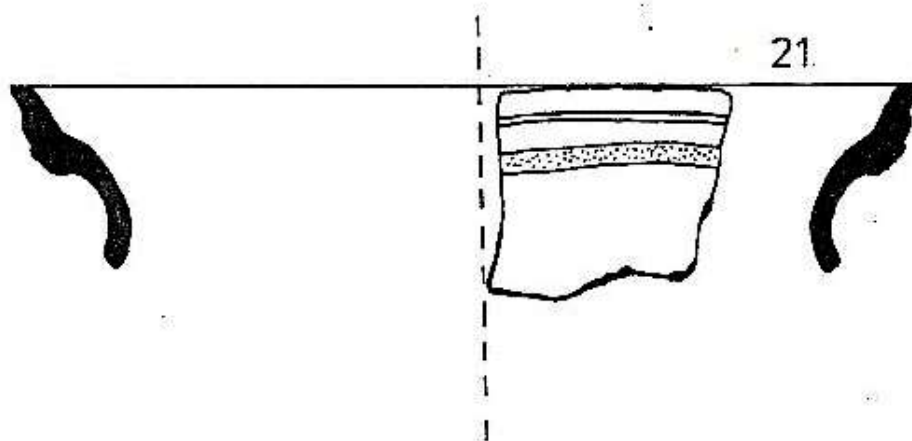
MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA Č.14

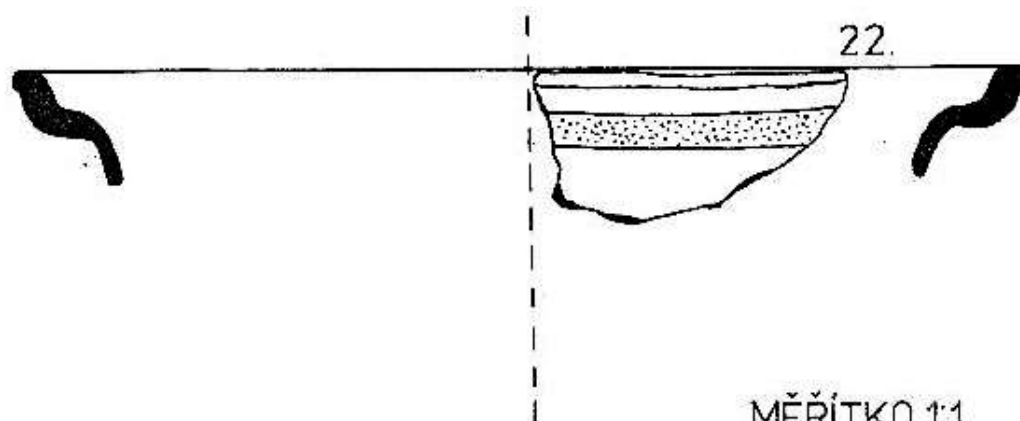
20.

21.

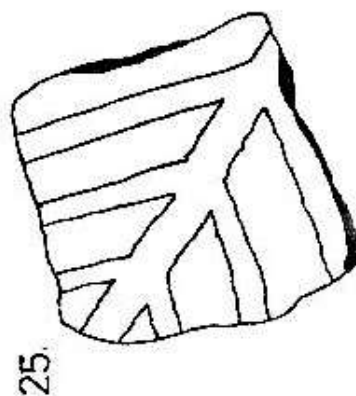
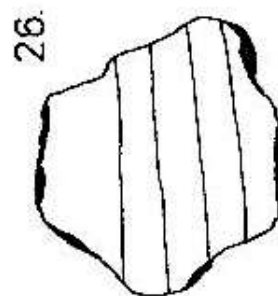
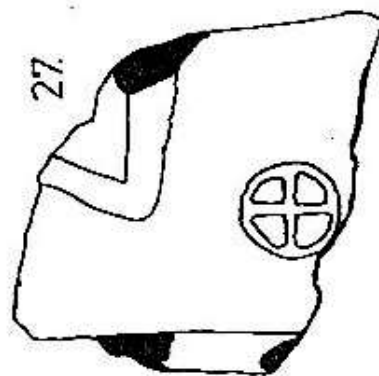
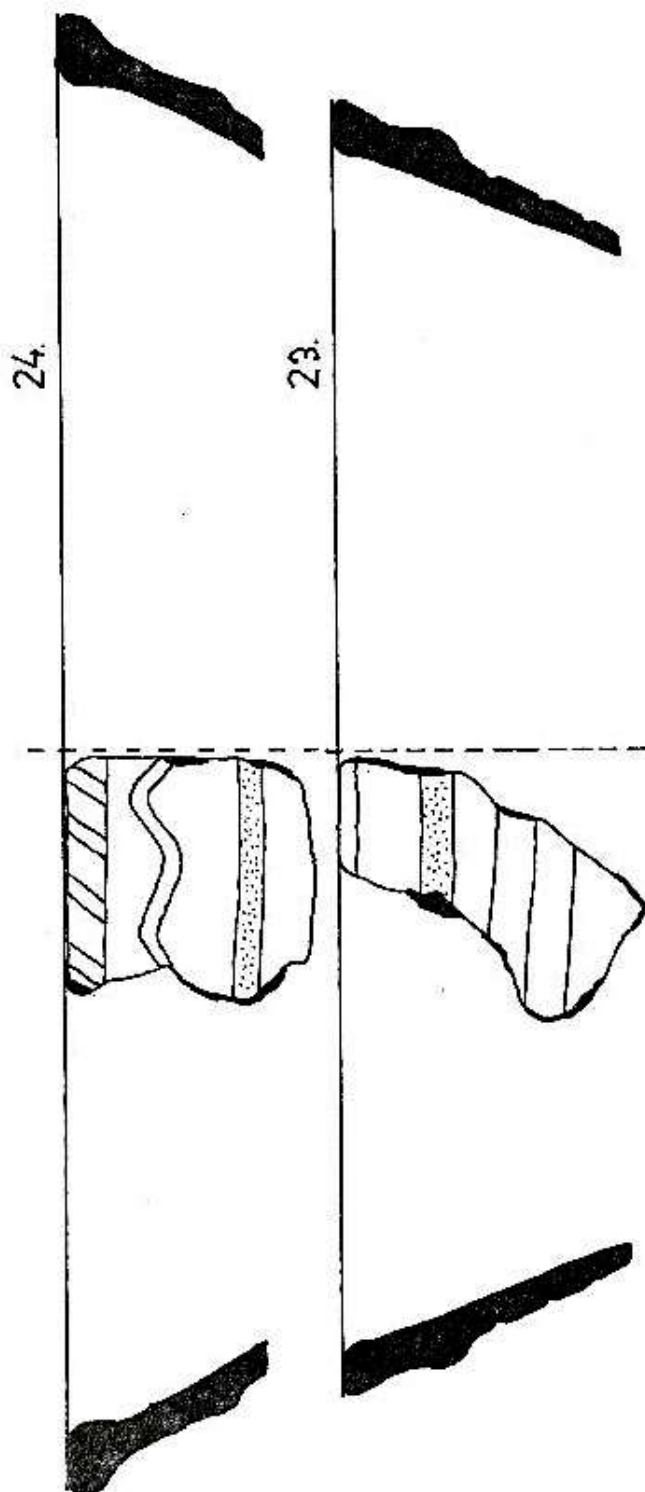

22.

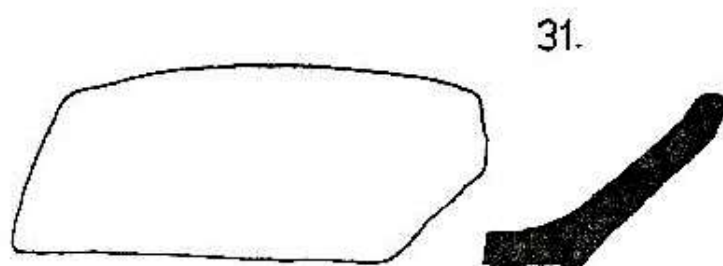
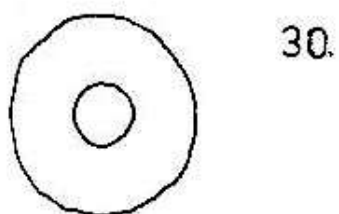
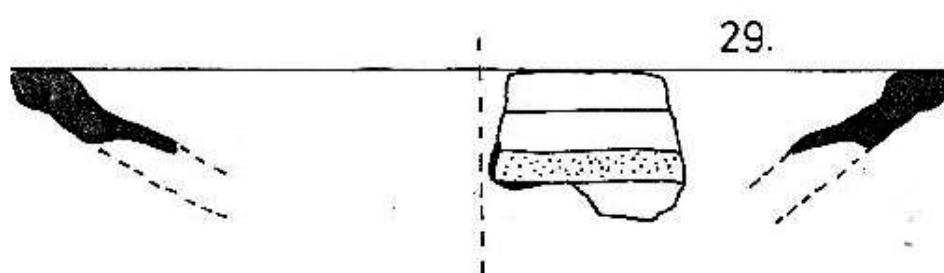
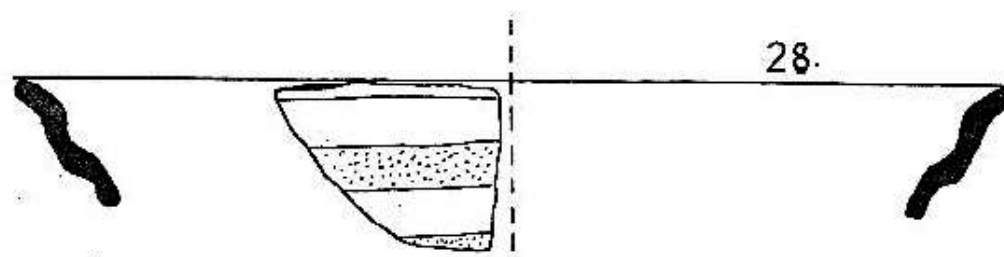
MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA Č.15

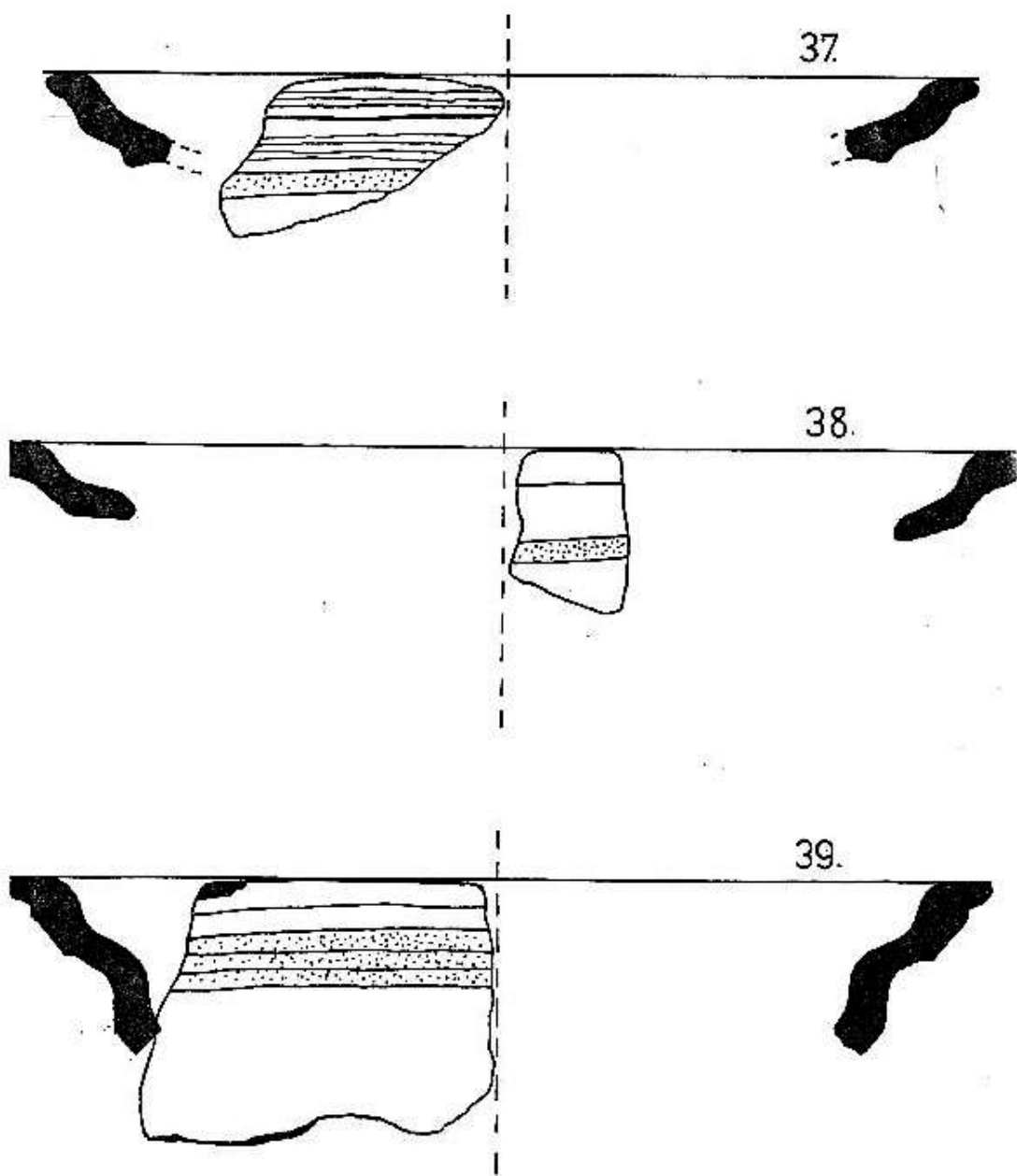
MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA Č. 16

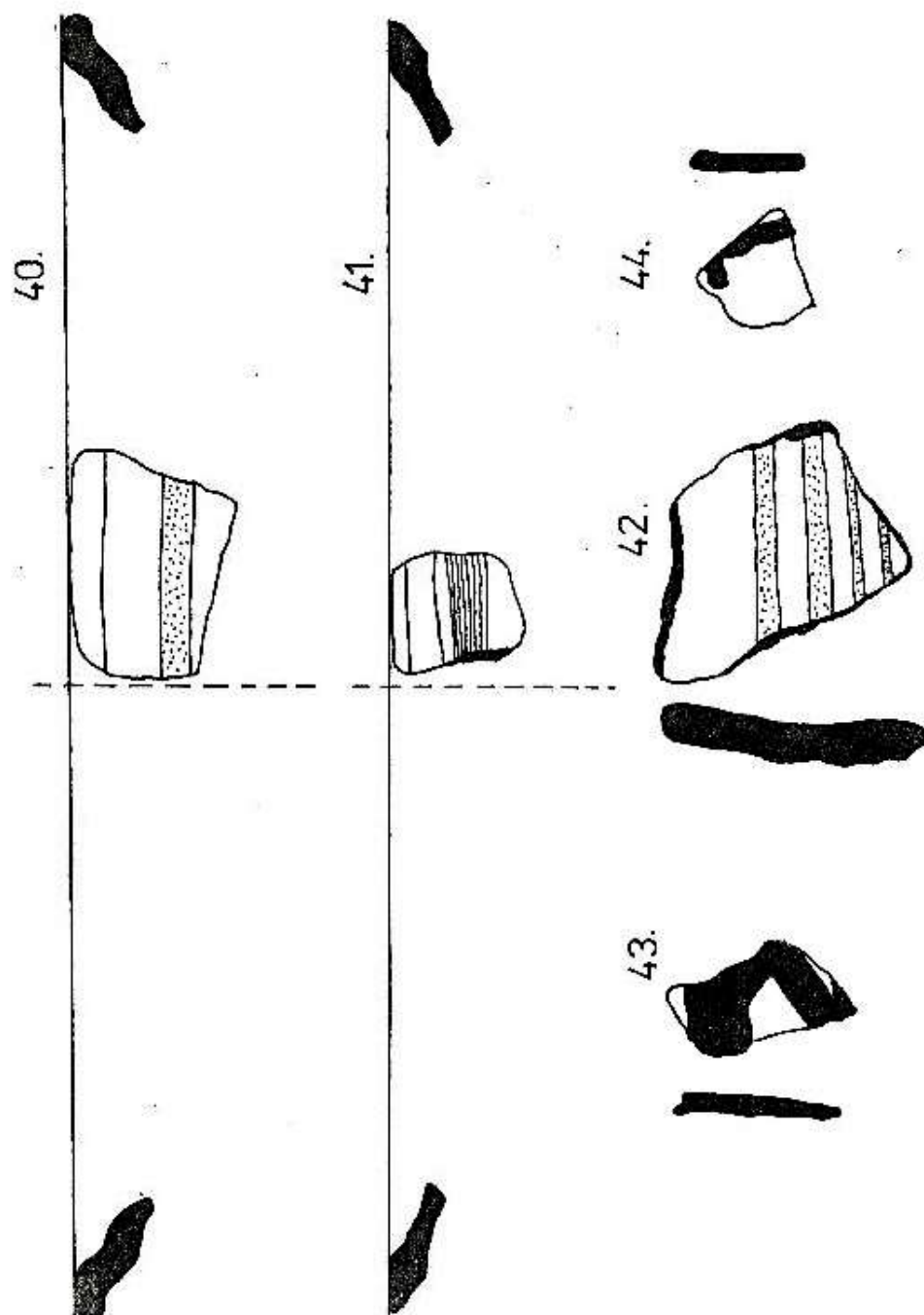
MĚŘÍTKO 1:1

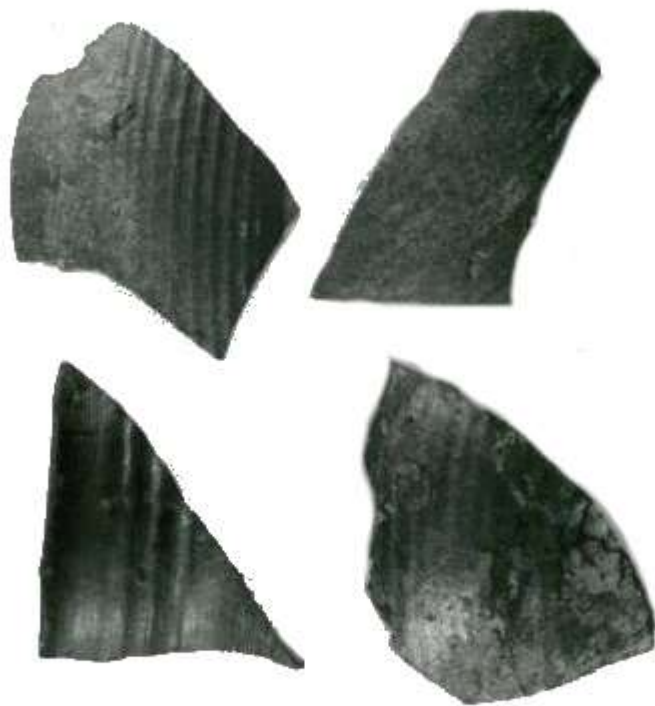
TABULKA Č18

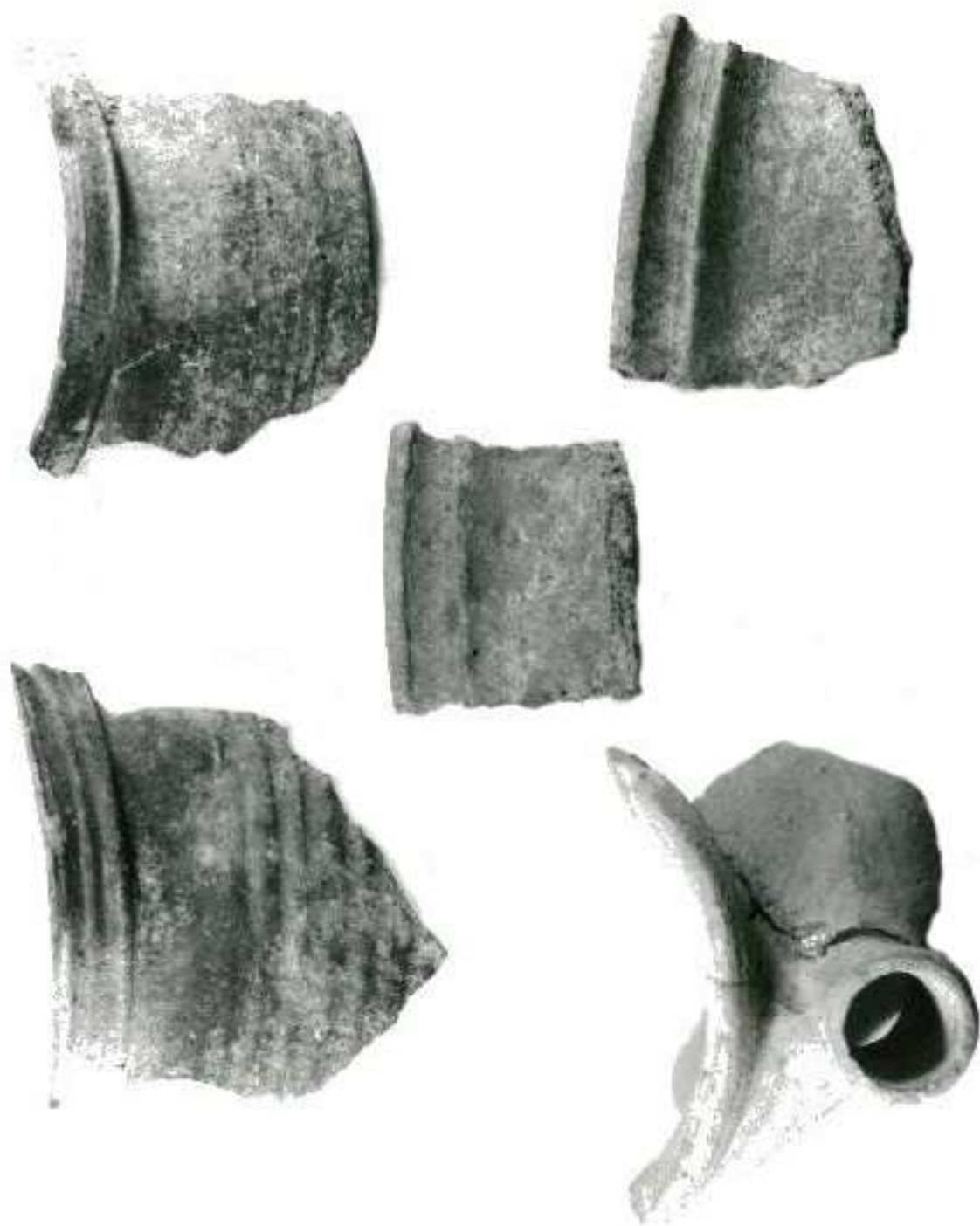

MĚŘÍTKO 1:1

TABULKA Č 19

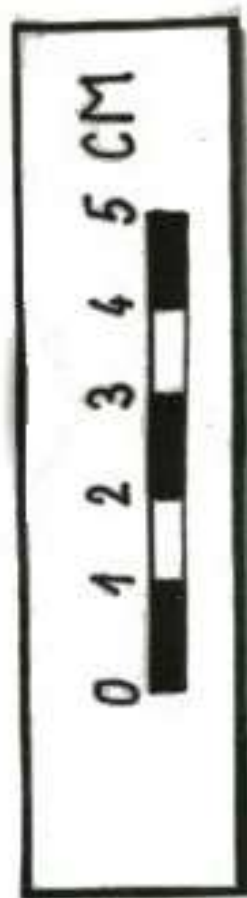

၈.

၉.

10.

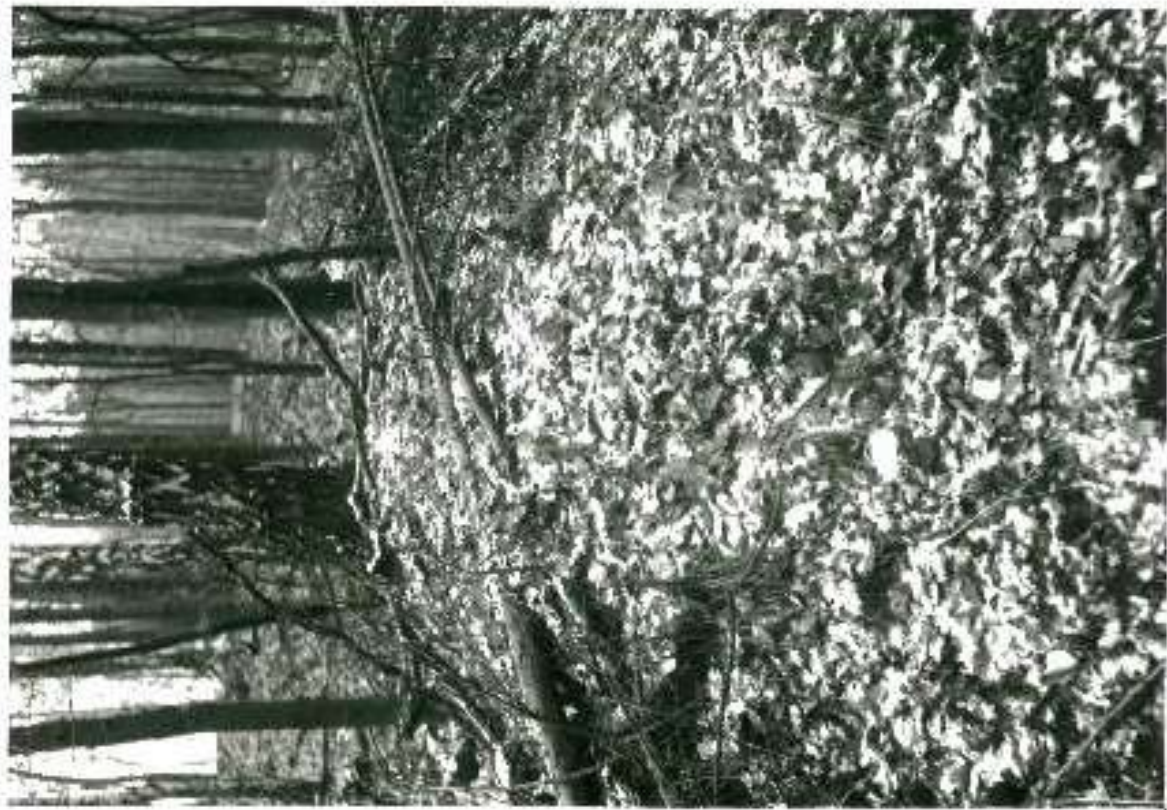
11.

12.

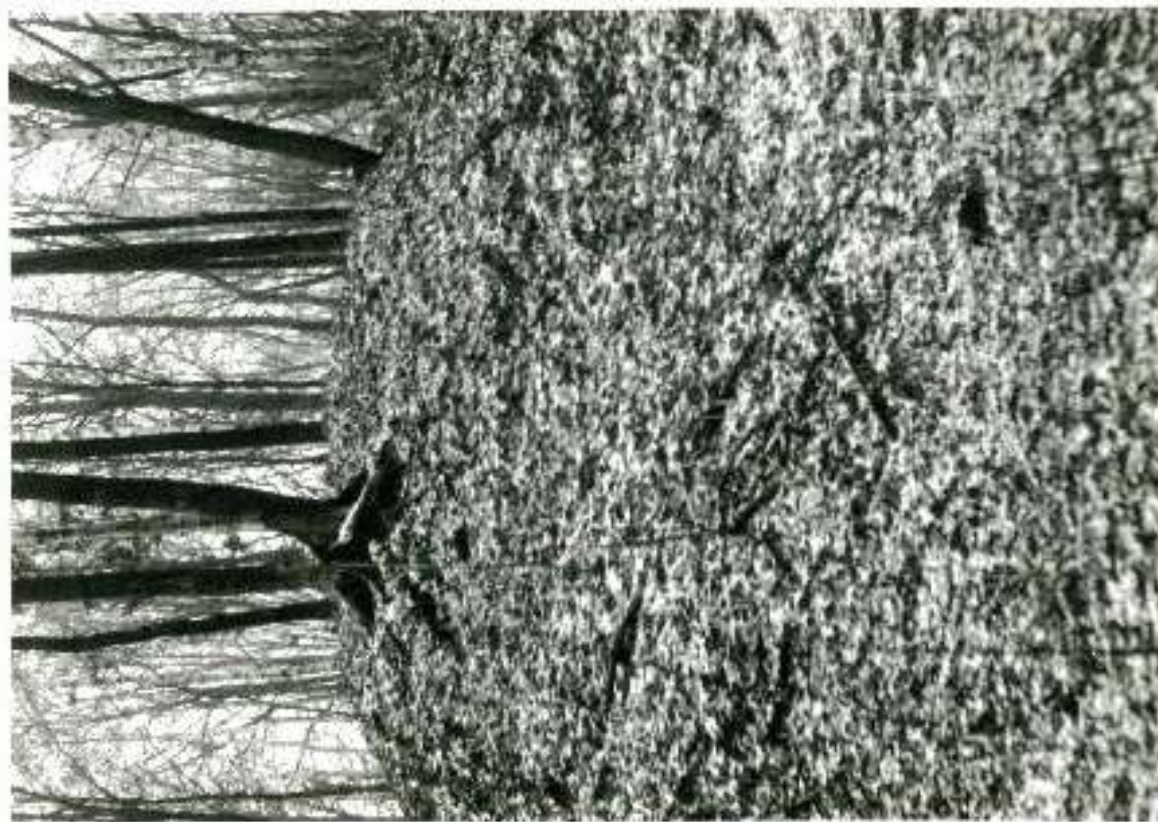
13.

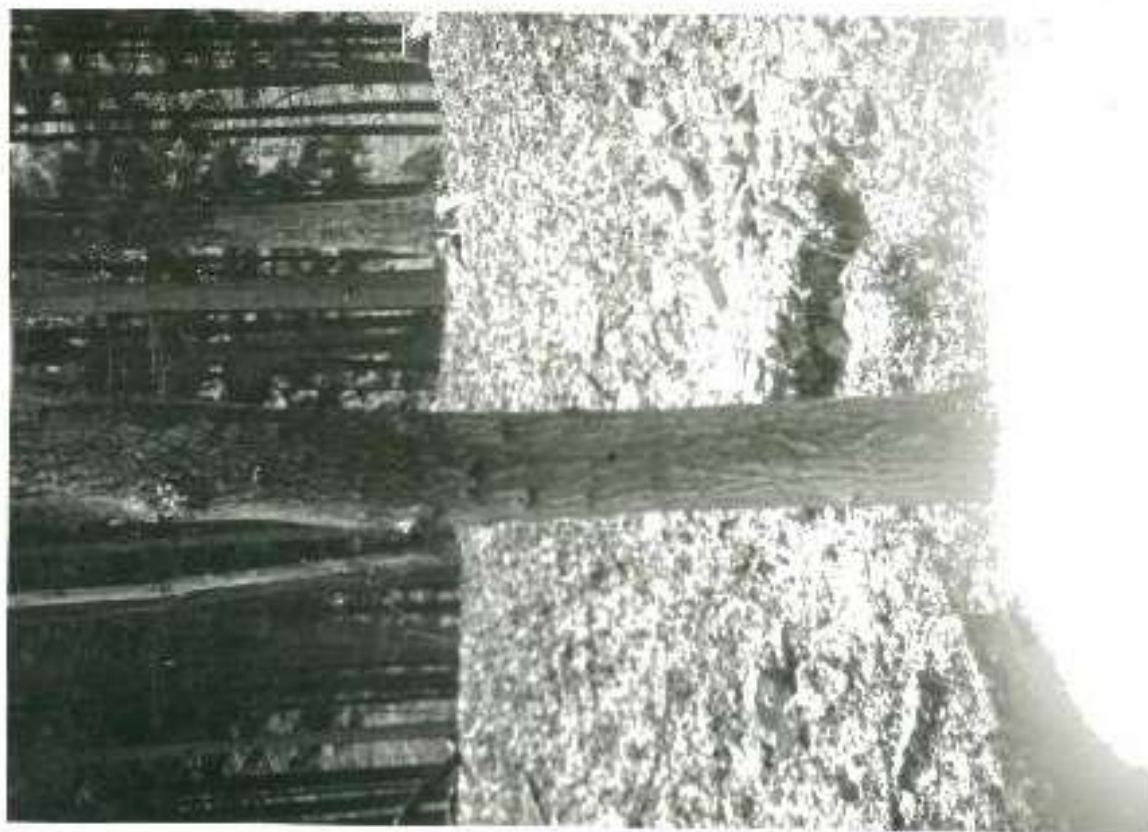
14.

15.

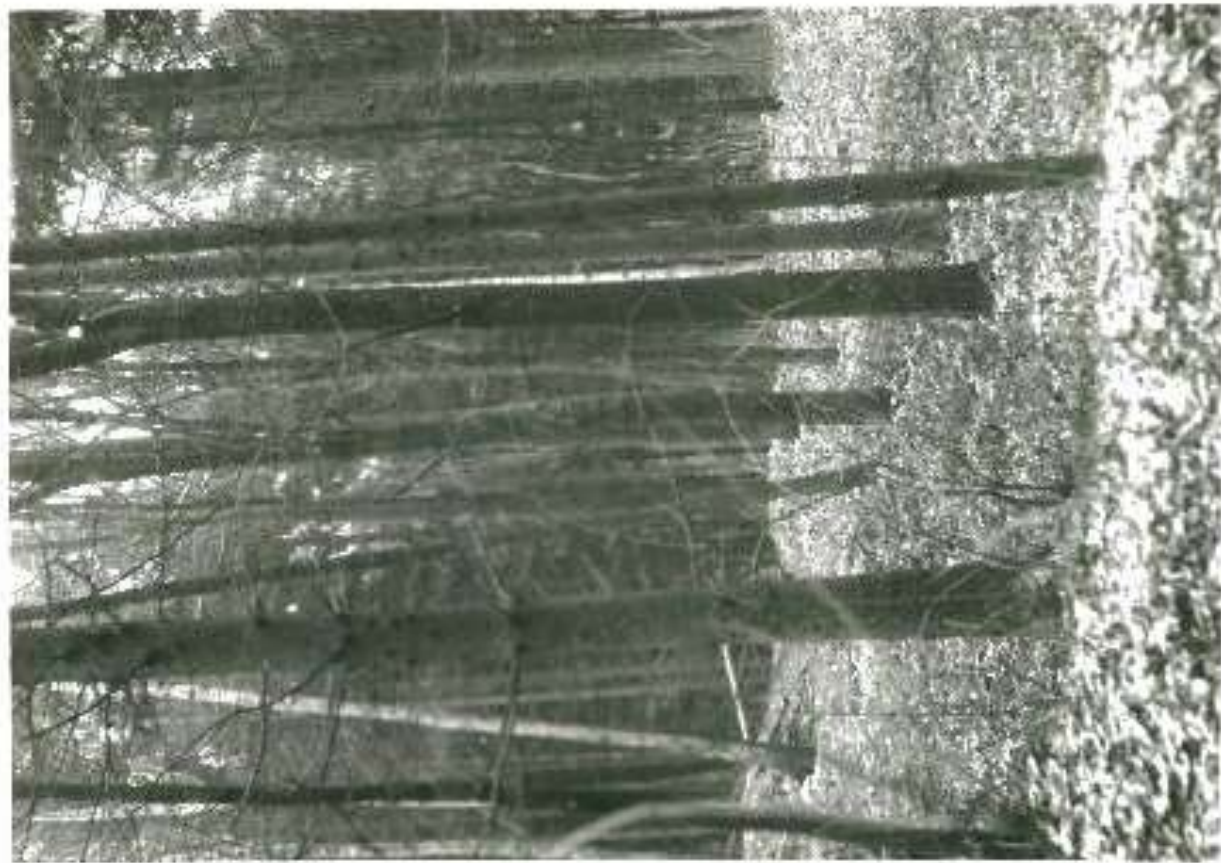
16.

17.

18.

19

BUŠTĚHRAD k.ú. Doubrava

0 25 m

